

PETERSEN®

16 | MAJ 2006

ET MAGASIN OM Tegl OG ANSVARLIG ARKITEKTUR

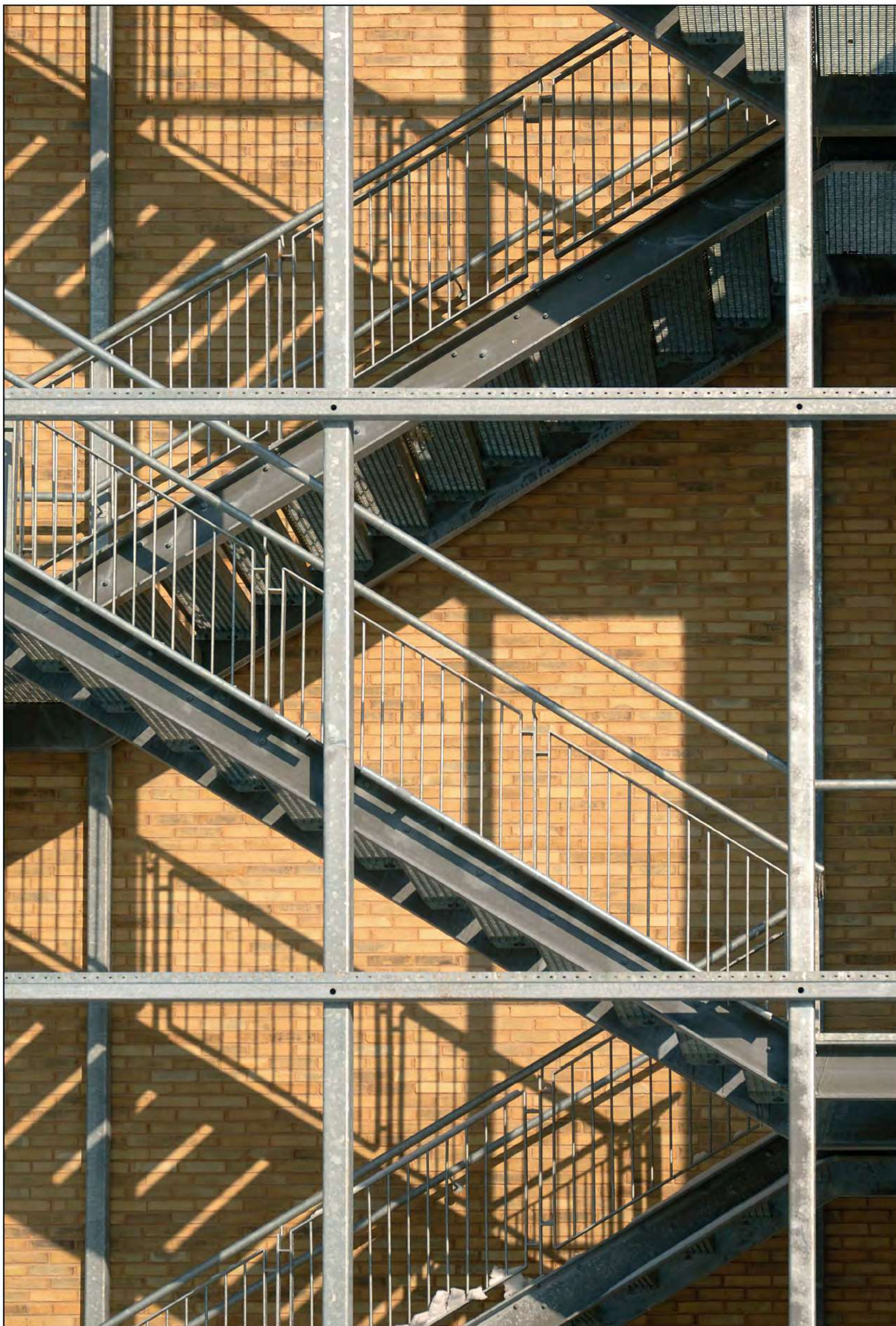

FOTO | NILS PETTER DALE

Hansen og Petersen

AF CHRISTIAN A. PETERSEN
PETERSEN Tegl EGERNSUND A/S

Scenen er konferencerummet på teglværket i Nybølner. Der er møde om en idé: En selvstændig avis fra Petersen Tegl Egersund. Om tegl. Om arkitektur og ansvar.

- Otte sider, brummer salgschef Egon Hansen modstræbende. Otte sider, og så to gange om året? Så mange spalter kan vi sågu da ikke fylde...

Overtalt af oppositionen rundt om bordet erklærer Hansen sig villig til alligevel at prøve: Otte sider i et oplag på 9.000 eksemplarer, lige tilstrækkeligt til at sikre de danske arkitekter et blad hver. Det er i forsommeren 1998.

Nu skriver vi 2006, og vi har den store glæde at udsende vores avis for 16. gang og med 20 svulmende sider i hver af de 55.500 trykte eksemplarer. Vi læses af arkitekter, tegnestuer og byggebranche i Norge, Sverige, Danmark, Tyskland, Holland og tilmed udvalgte modtagere i England, Rusland og de baltiske stater.

Salgschefens betæneligheder er for længst fejlet af bordet. Det er han selv den, der er mest glad for. For på en måde havde han foden på bremsen med god grund: Stabilitet at levere så megen god avislæsning, få en så eventyrlig læsesucces og at opleve sådan en kanonkarriere – det kan i virkeligheden slet ikke lade sig gøre. På en international skala er vi trods alt et meget lille teglværk.

Men – som humlebien, der flyver mod al forventning – vi gjorde det alligevel.

Og vi fortsætter med at gøre det.

For vores avis er ikke bare vores og arkitekternes talerør.

Den er murstenenes.

Tolket af arkitekter og bygherrer er redaktionens beskedne bidrag at sætte ord på teglens tale. Længst brændt af ovns gløder, rig på struktur, dyb i farven er historien der allerede. Vi skal bare fortælle den. Stavet med mursten, skrevet af arkitekter, folket til oplevelse vil murværket aldrig forstumme. På tværs af moden og en flygtig forelskelse er det aldrig overfladisk, men fjernet fra pomp, pop og påståelighed. I stedet er det hviskende nært, intimt og kærligt. Det holder hånd og er med os alle dage.

Det kan vi bruge i 2006.

Derfor bliver vi ved. Derfor 20 sider i stedet for otte, og tusinder, der lytter til den gode historie, nu fortalt på tre sprog. Et forbliver dog det samme: Navnet. PETERSEN ligger ret i munden, godt på tungen, uanset sproget. Det fortæller, hvor værdierne har rod: Hjemme. Lidt ligesom Egon Hansen.

Hermed ligger verden åben, siger han, nu med retten på sin side. Læs selv inde i denne udgave PETERSEN's fortsatte krøniker fra Moskva, Bergen, Hamborg, London, Oslo – og fra teglværket ved Egersund. Kloden rundt med Petersen Tegl. Velkommen!

FAMILIENS HUS KRONER TOPPEN AF BAKKEN MED DE YPPERSTE MATERIALER, BL.A. PETERSEN Tegl D32. DER ER LANGT TIL NABOERNE PÅ SUNDBYVEJ, TIL GENGÆLD ER NATUROPLEVELSERNE LIGE UDEFOR DØREN.

Herfra til evigheden

Med udsigt over Limfjord og agerland
går denne fantastiske familiebolig i dialog med naturens store skala

By & Bygning Arkitekter i Nykøbing Mors har udforsket trekantens geometri. Det er sket i forbindelse med projekteringen af et usædvanligt familiehus til en naturadresse i Erslev. Hvilket hus! Og hvilken trekant?
Jorden, himlen og evigheden?
Hvorom alting er, ses formstudiernes triangler som kontinuerte temaer, der afføder den store harmoni, roen og trygheden. De værdier stemmer unisont i naturens eget orkester, der leverer den høje himmel, den brede horisont, den blå Limfjord. I disse omgivelser nedsmelter hverdagens største dramaer til trivialiteter.
- Som et plateau med en maritim stævn ligger huset der på bakkens top, gerne set som en fortsættelse af naturens eget skaberværk, kom-

menterer arkitekt Bjarke Sørensen, By & Bygning Arkitekter MAA. Søfartens inspiration fortsætter med store sammenhængende terrasser, der kranser familieboligen som et skibsdæk.
By & Bygning og Bjarke Sørensen valgte en fuldmuret løsning til de 287 m², inkl. garage. Materialevalget er udført med dyb reverens for den enestående beliggenhed: En rustik stoflighed og højeste kvalitet er fællesnævneren. Med de egenskaber er Petersen Tegl D32 med i programmet. Dialogen med den forpatinerede zink på taget kommenteres af Bjarke Sørensen: - Vi kan kun give karakteren utrolig flot!

Rundt om kvadratet

Man begynder med et kvadrat på 16x16 m, og så bygger man et hus. Det er den simple opskrift bag Vojens-tegnestuen L.H. Meyers design til et 1-plans familiehus i Vojens. Gårdrummet indrammes af husets tre sektioner med ensidig taghældning og en dybde, der giver mulighed for harmoniske gennemlyste rum. Ejendommen med tegnestuens unge generation, Esben Meyer, som bygherre ligger på en udsigtsgrund i udkanten af Vojens. Der blev gjort grundige materialestudier for at skabe den rigtige løsning til den prominente adresse. Resultatet blev en kombination af lærketræ og Petersen Tegl D32 med alu/træ vinduer og glaspartier med sortlakerede rammer.

FAMILIEHUSET TIL BYGNINGSKONSTRUKTØR ESSEN MEYER, L.H. MEYERS TEGNESTUE ER PÅ 180 M² I FORM SOM EN HESTESKO. DERTIL ER DER EN CARPORT.

Familier ændrer sig over tid.
Den foranderlighed skal boligen imødekomme,
mener arkitekt MAA Brian Andersen, Årstiderne

FAMILIENS HUS ER OPFØRT MED FULDMUREDE FACADER AF TO TYPER PETERSEN Tegl, D31 OG D58. HAVENS BELÆGNINGER MED PETERSEN PM KLINKER ER SAMMEN MED TIL AT REDUCERE SKALAEN.

Skabt til forandring

Et modul på 16 m² og to farver mursten – det er de to ingredienser i arkitekt MAA Brian Andersens opskrift på den fleksible familiebolig. Og den virker, for han har selv afprøvet den på hjemadressen i Randers: - God arkitektur er i denne sammenhæng et spørgsmål om at få huset ned i skala, så de 190 m² ikke virker dominerende. Og om at skabe en fleksibilitet, der kan følge med familiens foranderlighed.
Det siger Brian Andersen, der udfører sit arkitektfag på tegnestuen Årstiderne i Silkeborg. Løsningen blev modulopbygningen med enheder på 4x4 m og indvendige skillevægge, der kan flyttes eller helt fjernes. Husets ydermure er fuldmurede med Petersen Tegl D31 til boligens hovedsektion, en plandisposition i to etager, og Petersen Tegl D58 til den fleksible del.
- Farverne er begge i slægt med jordens egne og med til at dæmpe husets dominans i landskabet, vurderer Brian Andersen. En virkning, så bygningen synes at vokse organisk sammen med jorden, opnås ved også at bruge Petersen PM klinker som belægning i haven.
Foranderlighed og stabil troværdighed – to sider af samme sag.

Landliggerliv

*Bo i rolige omgivelser og stor natur,
tilskynder Aubrønco, udviklingsselskabet bag Skelbæklund på Vestsjælland*

Hvis den store naturs stille ro lyder lokkende som omgivelser for familiens bolig, så har udviklingsselskabet Aubrønco det helt rigtige tilbud. På en naturgrund, 10 km fra Sorø, opfører selskabet lige nu villaer og rækkehuse efter et projekt af tegnestuen House Arkitekter i København. En stram udstykningsplan giver plads til i alt mere end 50 boliger, fordelt på de forskellige hustyper og mange størrelser, alle fuldmurede.

Fælles for dem bliver et gennemgående tema af mørke kulbrændte mursten i et gedigent i alt 41 cm solidt murværk: - Jordens egne farver er vores inspiration til alle facader, siger arkitekt MAA Søren Blicher fra House Arkitekter. Han understreger, at de kommende private bygherrer

gives en udstrakt frihed med såvel plandisponering som materialevalg, men: - Et vist familieskab tilstræbes med blandt andet vores anbefaling om at bruge den elegante og rustikke mursten D54 fra Petersen Tegl Egersund til ydermure samt en tysk kvalitetstegl til tagbeklædning.

Variation opnås med huse i både en enkelt og i to etager og med varierende taghældninger: - En helt ny måde at leve og bo på, tæt ved naturen, tæt ved byen, siger Aubrøncos Poul Brøns Christensen i salgsmaterialet for Skelbæklund. De første boliger er taget i brug, mens flere er under opførelse.

HØJT TIL LOFTET OG AFSTAND TIL NABOEN ER DYDER I SKELBÆKLUND PÅ VESTSJÆLLAND. BOLIGERNES MURVÆRK ER OPFØRT MED PETERSEN Tegl D54.

DIALOGEN MELLEM DEN MØRKE JATOBA TRÆ OG PETERSEN Tegl D49 ER FORTÆTTET.

Nye tider i havnen

Havnesjakkets håndbajere skiftes ud med espres-so og smoothies, når moderne storbyfamilier snart befolker endnu en del af Københavns hav-nekajer. Udviklingen sker omkring den gamle Teglværkshavn, hvor sidste skib for længst er los-set. I stedet opfører Finansgruppen Nordic A/S nu 121 ejerboliger i projektet West Side med arkitektur af Lundgaard & Tranberg i København: Facader med spændstighed og variation, der for-tæller om lys, rum og stoflighed, siger arkitekter-ne. Til murværk valgte bygherren Petersen Tegl D49 med et intenst farvespil fra lys gul over grå til mørk brun.

Alt om P.V. Jensen-Klint

Thomas Bo Jensen, arkitekt og dr.phil, står bag det første store, samlede overblik over murværks arkitekten P.V. Jensen-Klints liv og arbejde (1853-1930), udgivet på Arkitektens Forlag. Thomas Bo Jensen har begået 456 rigt illustrerede sider med bl.a. fotos af Ole Meyer og tegner et for-nemt billede af den alsidige kunstner PV-Jensen-Klint, hvis hovedværk blev Grundtvigs-kirken i København, beundret verden over for sit murværk.

Game Set & Match

At være arkitekt er ligesom at spille tennis. Uanset hvem din modstander er, så skal du først vinde over dig selv. Derefter er sejren din

Arkitektur er ikke en kølig, akademisk, velovervejet øvelse. Det er intet korstog for hvide rum. Arkitektur er den tætte dialog, den ultimative styrkeprøve, tvekampen: Kreativiteten kontra det arkitektoniske projekt. Vil du vinde, må du gøre det uventede.

- At arbejde med arkitektur er som en tennis match, siger Ivan Chuvelev, arkitekt og partner i tegnestuen Arch4, hjemme i både Moskva og Basel. - Du spiller mod dig selv, snarere end mod din modstander. Vind over dig selv, og du kan lægge enhver oppositi-on død. Overraskelsen og udfordringen er derfor nøgler til vores arkitektur, vurderer Chuvelev og tilføjer, at arkitekterne i Arch4 vil andet end hyren: Det skal også være sjovt, overraskende, underholdende – alt det, der ikke er kedeligt.

Og referencelisten fra Arch4 1996-2006 dokumenterer teori i praksis. Det gælder ”Tupolevhyblen”, der splittede et for længst udrangeret russisk kampfly i stumper og genoplivede dem som vægge og tilbehør i boligindretningen. Og det gælder kontor – og butikscentret ”Den røde Hval” i det østlige Moskva med sin ”shocking red” overflade af sprøjtelakeret aluminium. Holdet fra Arch4 forbliver tro mod faneeden: Nøj til rutinen, ud med kedsomheden, og ind med professionel sikkerhed på et sublimt niveau.

- Altid at gøre vort bedste, aldrig mindre, det er kravet, lover Ivan Chuvelev.

Indholdet af sådan et kvalitetsstempel synes at være en balanceret modernisme med afsæt i Ruslands enestående historie fra zardømme til Sovjetstat. En kommentar fra landsmanden, arkitektur skribent Grigory Revzin, konkluderer: - Arch4 har en unik evne til at nå en ”fuldstændig sandhed”, fordi tegnestuen parrer teknologi med natur, uden-landsk inspiration med det indfødte.

Så – hvad er karakteristisk for russisk arkitektur – især den, der skabes af Arch4? Hvad kan I bidrage til verden, som den ikke allerede har?

Ivan Chuvelev: - Det kan man vist ikke svare på uden at komme på længere afstand. Der må vi vente og se. Men vores arbejdsmetode er legen. Vi lever for at lege og leger for at leve. Som nu Den røde Hval, der viser arkitektur med et glimt i øjet med en så utve-tydig kulor, et virkemiddel, som vore kolleger gerne undgår. For os er farven afgjort ikke et politisk signal – det er arkitektur med et smil. Arkitekter har en tendens til at overdri-ve det alvorlige, til at blive lidt pompøse. Vi vil hellere engagere os i jobbet uden at føl-ge tidens herskende tendenser, uanset om de nu er økologiske, sociologiske eller designorienterede. Tupolev-ideen, for eksempel, opstod, fordi vi ville udforske den skøn-hed, der er knyttet til skroget på et fly. Det kunne vi gøre ved at give det nyt liv og en ny rolle. Ellers ville det jo ende som genanvendt aluminiumsskrot. Den idé faldt sammen med en privat bygherre, der gav os frie hænder i designet af hans ejerlejlighed i Moskva. Han havde kun et enkelt krav: Overrask mig!

Så, i en tid, hvor alle ellers var enige om en miljøvenlig, humanistisk minimalisme, kom vi med den store historie om en citybolig med et toilet af flymotor fuselage, og hvor hoveddøren var lugen til bombepilotens cockpit!

I er skøre, folkens, sagde alle.

Men projektet viste sig nu at blive effektivt for vores branding proces. Og bygher-ren? Jamen, han var da tilfreds – og overrasket!

Udvalgte klienter

Ivan Chuvelevs partner, Natal’ya Lobanova er netop nu sagsarkitekt på et opsigtsvæk-kende familiehus projekt: 1600 m² moderne villa i ”millionærernes paradis”, lige udenfor Moskva: - Vores arbejde drejer sig også om at danne en varig alliance med bygherren, om at forstå hans ønsker og krav og om at arbejde sammen med ham i måske 3-4 år. Vi foretrækker bygherrer, der deler vores holdning til stilarter og æstetik, og som forstår at værdsætte den professionalisme, der vies til et arbejde på højeste kvalitetstrin. Faktisk var det sådan, at vores nuværende bygherre i forprojektet hældede meget til de opu-lente, overdådige effekter med en rigdom af søjler og pilastre, som – om end de er nok så forlorne – faktisk er meget populære blandt de mere velhavende i Rusland, fortæller Natal’ya Lobanova. Det var hun ret ulykkelig over.

- Men på en ferie i Cap Ferrat på Côte d’Azur boede bygherren i et hus, tegnet af en brasiliansk modernist med inspiration fra Oscar Niemeyer. Det blev de så glade for, at de sendte bud efter os her på tegnestuen: - Nu ved vi, hvad det er, I gerne vil. Vi er enige!

- Og faktisk, tilføjer Lobanova, så kan vi med vores baggrund netop tilbyde det bed-ste fra en vestlig design praksis, kombineret med en bred viden om russisk historie og landets hverdag med dens tekniske krav.

- Og kan samtidig bygge broen mellem Øst og Vest?

- Vi tror på, at vore kulturer gensidigt kan inspirere hinanden, svarer Chuvelev. Det er vort ansvar, at vores russiske medarbejdere forstår, hvor meget vi har at tilbyde, også i en vestlig sammenhæng, og at vi er helt på højde med vore kolleger i Vesten. Omvendt kommer vore medarbejdere fra Basel her for at lære, at det moderne Rusland ikke er en hjemstavn for barbarer – som de ofte tror. Vi skal forsøge at bevare det enestående og oprindelige i det russiske tankesæt. Undlader vi det, så vil det hurtigt blegne under vest-lig indflydelse, så snart honorar niveauerne udligner sig, mener Ivan Chuvelev.

Indtil nu har Arch4 styret klar originaliteten intakt: Moderne arkitektur, set med kærli-ge øjne; ingen gold modernisme, bare for stilens egen skyld. ”Evnen til at genbruge resterne af den sovjetiske teknologi i et moderne livs ufejlbarlige kvaliteter er en sand dyd hos Arch4,” skrev Grigory Revzin i sin anmeldelse: Det er russisk stil, når den er bedst. Mere overlegen end den italienske. Mere teknologisk end briternes. Mere funda-mental end i Tyskland.

Game Set & Match!

NATAL’YA LOBANOVA OG IVAN CHUVELEV ER ARCH4 PARTNERE SAMMEN MED MATHIAS HINSELMANN OG MIKHAIL TAYCHENACHEV. I ALT 18 ARBEJDER I MOSKVA I RAMMERNE AF EN GAMMEL SILKEFA-BRIK. DE GAMLE MURSTENS SANDBLÆSTE OVERFLADER ER EN DAGLIG KILDE TIL INSPIRATION. I BASEL ARBEJDER FIRE MED DESIGN, KOORDINERING OG OUTSOURCING.

I ZHUKOVKA LIGE UDENFOR MOSKVA VOKSER ET NYT VELHAVER BOLIGKVARTER OP. HER VIL MOSKVAS ELITE KOMME TIL AT BO I LUKSUØSE PALÆER OG RIGE PATRICIER VILLAER. ARCH4 HAR TEGNET ET PRIVAT HJEM PÅ 1600 M² + 600 M² SERVICEBOLIG MED FIRE GARAGER. ALLE FACADER ER UDFØRT MED SMUKT, POETISK MURVÆRK AF PETERSEN TEGL KOLUMBA.

ARCH4 FORMSPROGET ER UNDER KLAR INDFLYDELSE FRA EN VESTLIGE MODERNISME, MEN FORTOLKET MED NATAL'YA LOBANOVA OG IVAN CHUVELEVS TROSBEBEJDELSE: ALT BEGYNDER OG SLUTTER MED NATURENS MATERIALER, TRÆ, GLAS, STEN OG TEGL. MURVÆRKETS SAVTAKSFORBANDT AF PETERSEN TEGL KOLUMBA STEN SPEJLER DEN VILDE, UBERØRTE NATUR.

ARCH4 TILBYDER FIRE KOMPETENCER. UD OVER ARKITEKTUR TIL PRIVATE HJEM ER DET DESIGN AF KONTOR – OG BUTIKSCENTRE – SOM DEN RØDE HVAL, DER NU OPFØRES I MOSKVA, INDRETNING AF PRIVATE HJEM OG HOTELLER, OG DESIGN AF INTERNATIONALE BUTIKKER OG GALLERIER. BLANDT KLIENTERNE FINDER MAN FERRAGAMO, VUITTON, PRADA OG CARTIER.

ARCH4 – CV

- 1996 IVAN CHUVELEV OG NATAL'YA LOBANOVA INDLEDER SAMARBEJDE
- 2000 MATHIAS HINSELMANN, BASEL, SLUTTER SIG TIL OG DET AKTUELLE ARCH4 DANNES
- 2001 STRATEGIEN MED FIRE KOMPETENCEOMRÅDER DANNES
 - BYPLANLÆGNING
 - BUTIKSINDRETNING
 - DESIGN AF KONTOR – OG BUTIKSCENTRE
 - DESIGN AF PRIVATE HJEM FAMILIEBOLIGER, PARCELHUSE
- 2004 1. PRÆMIE PÅ ARCH MOSCOW FOR BEDSTE INDRETNING, 3. PRÆMIE FOR BEDSTE FAMILIEBOLIG

Kolumba – ikke som de andre

Petersen PM står bag den banebrydende mursten Kolumba, der kan udføres i længder fra 350-530 mm og bredder fra 90-210 mm. Kolumba sten bruges bl.a. til Danmarks nye skuespilhus på Sct. Annæ Plads i København. Projektet er tegnet af Lundgaard & Tranberg Arkitekter A/S.

Den fleksible mursten er udviklet i samarbejde med det schweiziske arkitektikon Peter Zumthor. Zumthor er arkitekten bag Kölns nye kunstmuseum Kolumba, der huser en prægtig samling af kirkerelaterede kunstværker. Til museet, der ventes at åbne i 2007, skaber Peter Zumthor et fabulerende, hidtil ukendt murværk. Det sker med Kolumba-stenen fra Petersen Tegl Egernsund A/S.

Petersen X – hvor de voksne leger

PÅ BESØG I PETERSEN X, ARKITEKT MAA CARSTEN LORENZEN, DER AFPRØVER MURVÆRK MED KOLUMBA MURSTEN SAMMEN MED CHRISTIAN A. PETERSEN.

Petersen X er teglværkets eksperimentarium, der åbner muligheden for at opleve eksempler på det færdige murværk længe før de første streger slås. Hidtil har færdige prøvetavler og prøvemure været dokumentationen, som med sin stofflighed og farve skulle give det endelige indtryk af det planlagte murværk. Petersen X tager den udvikling et skridt videre: Nu er det arkitekten, bygherren eller entreprenøren, der selv virkeliggør sit murdesign. Ved hjælp af et udvalg af mursten og et byggesystem med virkning som mørtel kan murværket simuleres 1:1, med de faktiske sten, med de ønskede fuger og med varierende forbandt. Arkitekter på besøg i Petersen X er ikke i tvivl: Her opnås det rigtige beslutningsgrundlag for valg af mursten, mørtel og fuger.

Vidste du at...

	Antal/m ²	Pris/stk.	Pris/m ²	Index
Teglsten	64 stk/m ²	2,50	1.922	100
Teglsten	64 stk/m ²	3,50	1.986	103
Teglsten	64 stk/m ²	5,00	2.082	108
Teglsten	64 stk/m ²	8,50	2.306	120
Kolumba	40 stk/m ²	30,00	2.962	154

Reportage fra nærheden

Kvalitetsbelægninger i tegl:
Fundamentalt håndværk fra værkstedet

HOS PETERSEN APENTEX ER MANGE HÆNDER I ARBEJDE. DET STÆRKE TILBUD ER DEN FUNDAMENTALT KUNDESPECIFIKKE LØSNING TIL BELÆGNING OG FORMSTEN.

MODULSERIEN FRA 2004 ER BASERET PÅ FORMATET 375X375 MM. PÅ BASIS AF SERIENS MODULER KAN SKABES EN LEVENDE, VARIERET BELÆGNING TIL PLADSER OG HAVER.

TIL HUSETS INDRETNING OG GULVBELÆGNINGER FINDES KLINKESERIER SOM ALSACE, BORDEAUX OG WALLIS, GLASEREDE ELLER UGLASEREDE.

At fortælle den gode historie. Det er dagens orden. Men hvordan er det nu lige, den er, den gode historie? PETERSEN Apentex er blevet et dansk kraftcenter for teglklinker: - En fortælling, der tager udgangspunkt i den enkelte, men angår os alle – det er en god historie. Og netop sådan er den, der fortælles af autentiske, hårdtbrændte klinker af ler, af tegl. Teglen er stærk og robust, skridsikker og vinterklar, den er fornuftig og funktionel som en familiebil, der går 33 km på literen. Her er klinken i øjenhøjde med traditionelle belægninger: Fliser, beton, granit. Men klinken er også den håndbyggede Maserati, det lidenskabelige samlerobjekt. Klinken kan tilpasses det menneskelige gemyt som en hånd i en handske. I den hviskende dialog er

klinkens ler smidigt og blødt, modtageligt og kompatibelt. Naturen møder mennesket: Form, struktur, tekstur og farvens temperament kan finjusteres efter enhver skarpsindig idé. Således er klinken i sit væsen dybt personlig og bærer menneskets fingeraftryk. Men aftrykket er sat i naturens trygge materialer, kendt fra verdens begyndelse. Som en hilsen fra det nære, har den adresse til os alle, konstaterer Jørn Enderlein, leder af PETERSEN Apentex med hjemsted i sønderjyske Broager. - Derfor er klinker – i lighed med natursten og granit – tættere på hjertet end masseproduktionens industrielle produkter. Mens de udmærker sig ved ensartethed og matematisk præcision, så er klinkerne vari-

erede og personlige unika, forklarer Jørn Enderlein. Han sender kulturelle chokbølger med spørgsmålet: Hvad nu, hvis Roms Spanske Trappe var belagt med betonfliser? Netop på grund af Trappens karisma får byens rum en helt speciel kvalitet, husene bliver smukkere, stemningen varmere. Sådan er det med den gode historie, siger Enderlein: Glæde og glød breder sig som ringe i vandet. En prisdiskussion i konkurrence med industriens masseprodukter af fx betonsten og fliser afviser Enderlein: - Det er ikke sammenlignelige størrelser. Hvilken historie fortæller de?

Men målt mod tilsvarende ædle naturmaterialer, er teglklinkerne i en gunstig position, påpeger han. Sidste del af hans budskab handler ikke alene om den gode historie, men om at den bliver endnu bedre af at blive fortalt i tide: - Pladser, anlæg og haver bør integreres i arkitekturen på i den tidligste fase. Sker det, opnås det optimale samspil mellem bygning og omgivelser. Hvis bygningen er skuespillet, så består scenografien af landskabet design med sten og klinker. Det ene fungerer dårligt uden den anden: Projekter dem samtidig, lyder Jørn Enderleins opfordring. Det er desværre en tradition, vi endnu savner herhjemme.

Facadepris	Entreprisesum	Pris/etage m2	FORUDSÆTNINGER 5.000 M2, UDLAGT SOM 20X50 M I FEM ETAGER MED FLADT TAG FACADER: 15X20X2 + 15X50X2, REDUCERET MED AREAL TIL VINDUER/GLASPARTIER (30%), REDUCERET FACADEAREAL I ALT 1470 M2 PRISEN PR. M2 FACADE TAGER UDGANGSPUNKT I OPLYSNINGER FRA V&S PRISBOGEN 2006 FOR FULDMURET HULMUR MED GULE TEGLSTEN. DET ER SOM UDGANGSPUNKT FORUDSAT AT PRISEN FOR GULE TEGLSTEN ER 2,50 KR. PR. STK.
2.825.340	100.000.000	20.000	
2.919.420	100.094.080	20.019	
3.060.540	100.235.200	20.047	
3.389.820	100.564.480	20.113	
4.354.140	101.528.800	20.306	

På sporet af Brunel

Da Isambard Kingdom Brunel døde i 1859, havde han på bare 53 år bygget den første tunnel under Themsen, anlagt Great Western Railway og skabt en revolution i skibsindustrien. I 200 året for bygmesteren Brunels fødsel følger vi hans spor

AF ARKITEKT MAA PETER ZINCK

LÆNGDESIT AF THAMES TUNNEL, 1827. TEGNINGEN VISER OGSÅ VANDETS HØJDE VED OVSØMMELSEN 1827.

Toget forlader Rotherhithe Station med retning mod Wapping – en London Underground strækning som alle andre. Og dog. Den korte togtur fører os gennem Thames Tunnel, et af historiens mest banebrydende og dramatiske byggerier. Ved indvielsen i 1843 havde den været 18 år undervejs, men var også historiens første tunnel under vand. Og som Londons livsnerv var datidens Themsen tæt pakket med skibe.

Byen havde længe savnet en yderligere forbindelse over floden, og den dristige løsning kom fra Marc Isambard Brunel og hans søn, Isambard Kingdom: At mure en cirkulær skakt på hver flodbred. Skaktene skulle sænke sig under egen vægt, mens arbejdersjak gravede jorden væk nedenunder. Når den tilstrækkelige dybde var opnået, skulle den vandrette udgravning med efterfølgende murværk tværs under Themsen påbegyndes.

Thames Tunnel skulle vise sig at blive et uhyre møjsommeligt, livsfarligt arbejde med store menneskelige omkostninger.

På dagens korte togtur når jeg knap at tænke på de få meter jord mellem den murede skal og flodens kolossale vandmasser. Men det gjorde mændene, der med håndkraft gravede under den sumpede flodbund. Da vandet i 1828 for anden gang gennembrød den tynde skal og fossede ind, mistede seks mand livet. Den unge Isambard, der nu havde overtaget projektet fra sin far, overlevede kun ved et lykketræf.

Det nuværende Rotherhithe er naturligvis ganske forskelligt fra det, man som fodgænger i Thames Tunnel oplevede dengang i 1840'erne. Men her ligger stadig en perle af et lille hus med groft, smukt murværk, og en slank skorsten i jern. Det er det oprindelige pumpehus fra 1842. Her kørte dampmaskinen for konstant at holde den fugtige tunnel fri for vand. Maskinlarmen er længst forstummet, og pumpehuset er nu rammen om et anbefalsesværdigt museum, der fortæller historien om tunnellen og Brunels epoke.

På den anden side af floden går vi ned gennem Brunels intakte skakt for at komme til Wappings perron. Murene er mærket af tidens tand og anslår den rigtige stemning til det ventede kig ned i tunnelen fra perronkanten. Der er mørkt; men næsten som var det for effektens skyld, ser vi alene lyset fra den anden station som en spejling i skinnerne.

Sjovt at tænke sig, at tunnelen efter indvielsen blev et af Londons helt store tilløbsstykker, hvor man holdt både markedsdage og festbanketter.

På banen

Fra undergrundsbanen stiger vi op til Paddington Station, en af den industrielle arkitekturs mest imponerende bygninger i Storbritannien. Sådan forestillede Isambard Kingdom Brunel sig, at en rejse påbegyndtes og

afsluttedes i 1854: i en transportens katedral. De fire hvælv, let indhyllet i dieseltåge, blev udført i tidens nye byggemateriale, jernet, mens det romantiserende, victorianske formsprog blev fastholdt.

Det er den ideelle setting for at stige ombord på Great Western Railway, Brunels store jernbaneprojekt og første led i hans store plan: at datidens passagerer skulle kunne rejse fra London til New York kun ved dampkraftens hjælp. Først med toget, siden med skib. Jernbanestrækningen fra London til Bristol skulle være et industrielt totaldesign: ny sporbrede, nye togsignaler, nye brotyper, tunneller, og stationer, sågar en hel ny by, Swindon; alt efter den produktive ingeniørs anvisninger, smukt udformet og i fineste håndværk. Man kunne tale om et "Brunel landscape".

Knap ude af London stryger toget forbi Kensal Green Cemetery, hvor man skulle kunne finde det Brunelske familiegravsted, men det når vi ikke i dag. Jeg sætter mig til vinduet for at opleve Wharnciffe Viaduct: en stor-slået 8-buet viadukt, som Brunel lod mure i tegl med egyptisk inspirerede sandstensdetaljer, en motivverden han gentagne gange vendte tilbage til. Men kort efter gælder det Maidenhead Bridge, et af Brunels dristigste bygningsværker. Broen slår et muret spænd på 39 meter over Themsen med en nervepirrende lav pilhøjde, som mange mente var umulig at konstruere. Men Isambard insisterede, og den majestætiske konstruktion har båret højhastighedstog lige siden. Maidenhead Bridge menes stadig at indehave rekorden i spænd for murværk.

Havnen i Bristol

Brunel var meget optaget af passagerernes komfort på rejsen, så den, vi nu afslutter i Bristol, ville bestemt have imponeret ham. Vi stiger ud af toget for at opleve hans første store hovedbanegård, Temple Meads. Den oprindelige hal fra 1840 bruges ikke mere til trafik, men anvendes til foredrag og arrangementer. I 1985 uddeltes Brunel Award for første gang her, og DSB's Jens Nielsen var blandt modtagerne.

Højdepunktet i Bristol er – helt bogstaveligt – Clifton Suspension Bridge. Den blev resultatet af en konkurrence, som Brunel vandt, kun 24 år gammel, men aldrig selv nåede at se færdigbygget. Let påvirket ved tanken om at kun en tynd træ- og metalkonstruktion adskiller mig fra den 70 meter dybe kløft, spadserer jeg over den. Jeg vælger at beundre konstruktionen med de egyptiserede brotårne frem for at ængstes for Brunel, der under anlægsarbejdet lod sig trække over i en kurv, svingende fra et kabel. Her fra broens midte får man et spektakulært kig ud over Bristols havne- og dokaanlæg, tegnet af? Ja, netop. Isambard Kingdom Brunel!

Her ligger også SS Great Britain, det eneste bevarede af Brunels tre store dampskibe, nu minutløst restaureret og indrettet til museum. Søsæt i

ØVERST, TV: SELV OM JERNBANEN VAR IKONET FOR DEN MODERNE TID, FASTHOLDT WHARNCLIFFE VIADUKTENS BUE EGYPTENS ROMANTISKE INSPIRATION.

ØVERST, TH: BRUNELS PUMPEHUS, 1842: MURVÆRK MED GROV STRUKTUR OG ET FARVESPIL DER FORTÆLLER OM HÅNDARBEJDE OG UENS BRÆNDING.

MIDT: PADDINGTON STATION, 1854. BRUNEL ER INSPIRERET AF JOSEPH PAXTONS CRYSTAL PALACE. DE TRE OPRINDELIGE HVÆLV ER INTAKTE.

NEDERST: CLIFTON SUSPENSION BRIDGE, BRISTOLS VARTEGN. BRUNEL INDSENDTE FIRE FORSLAG TIL KONKURRENCEN OG VANDT.

1833 SÆTTES I SPIDSEN FOR ARBEJDET MED ETABLERING AF DEN FØRSTE JERNBANE LONDON-BRISTOL, GREAT WESTERN RAILWAY

1806 ISAMBARD KINGDOM BRUNEL KOMMER TIL VERDEN

1825 THAMES TUNNEL PÅBEGYNDES. 19 ÅR GAMMEL OVERTAGER IKB ANSVARET FOR ARBEJDET.

1831 VINDER MED SIN SUSPENSION BRIDGE KONKURRENCEN OM EN BRO OVER AVON I BRISTOL.

TIDEN OP GENNEM 1800-TALLET OPLEVEDE STORBRITANNIEN DEN INDUSTRIELLE REVOLUTION MED UDVINDING AF KUL OG JERN TIL PRODUKTION SAMT HERREDØMME PÅ SØVEJENE TIL VARERERNES DISTRIBUTION. OPFINDELSER SOM DAMPMASKINE OG JERNBANE FORVANDLEDE STORBRITANNIEN TIL "VERDENS VÆRKSTED", EN POSITION, NATIONEN FASTHOLDT GENNEM HELE ÅRHUNDREDET. NAVNET BRUNEL SPILLER EN HOVEDROLLE FOR DEN UDVIKLING.

ISAMBARD KINGDOM BRUNEL ENGELSK INGENIØR

* PORTSMOUTH 1806, † LONDON 1859.

SØN AF MARC ISAMBARD BRUNEL. UDDANNET B.L.A. I FRANKRIG OG HOS SIN FAR.

MARC ISAMBARD BRUNEL FRANSK/ENGELSK INGENIØR OG OPFINDER; * ROUEN 1769, † LONDON 1849. FAR TIL I. K. BRUNEL. FLYGTEDE FRA DEN FRANSEKKE REVOLUTION TIL NEW YORK, HVOR HAN BLEV OVERINGENIØR FOR BYEN; EMIGRERET TIL ENGLAND 1799.

TVÆRSNIT I THAMES TUNNEL VISER MURKASSENS TO RØR, ADSKILT AF SØJLER OG BUERS ÅBNINGER.

1843 var det smukke skib dengang det første passagerskib med jernskrog, som skruedrevet krydsede Atlanten. Men den rekord stillede ikke Brunel tilfreds: Great Britain og alle andre fartøjer blev overgået af hans gigantiske SS Great Eastern, skibet, som skulle fuldende ideen om den moderne rejse fra London til New York.

Men sådan skulle det ikke gå.

Murphys lov

I stedet blev det stolte skib sammen med Brunel selv ofre for Murphys lov:

Jernskibet var så stort, at stabelafløbningen måtte foregå sidelæns. Det blev så dyrt, at alle budgetter sprængtes. Værftsejeren gik bankerot. På jomfrurejsen blev skibets dæk flået op af en eksplosion i kedlerne, så fem fyrbødere mistede livet. Og ved meddelelsen herom udåndede også Brunel, sengeliggende efter et slagtilfælde.

Det lagde en skygge over skibet, der aldrig fik et liv som passagerskib. Dog var der et lyspunkt: Havde det ikke været for Brunels enestående opfindelse, det dobbelte skrog, så havde Great Eastern næppe overlevet tragedien på havet. Nu tilfaldt det alligevel netop det skib at lægge det første telegrafkabel på Nordatlantens bund.

På det berømte portræt taget foran skibets styrekæder har den cigarrygende Brunel taget opstilling med tøjet i uorden og bukserne mudret, sindbilledet på en praktiker, der helst var i felten. Evigt på farten piskede ingeniøren i hele sin tilværelse land og rige rundt i en specialbygget karet fyldt med måleinstrumenter, tegninger og cigarer. En sprudlende kilde af ideer og visioner, konstant kæmpende for at tvinge fremtidens porte på vid gab, måske også før hængslerne kunne bære. Brunels tanker og arbejde skaber den nye tid, bryder rekorder og bærer ofte mere end et skær af vanvid over sig.

Isambard Kingdom Brunel afskyede teknokrati og sløseri og lod ikke sin mening være usagt. Omvendt sparede han ikke på de rosende ord, når en medarbejder udviste kreativitet og dygtighed. Lidt overraskende skal han også have været engageret familiemenneske, om end det jo sjældent er det, man huskes for.

Vel er Isambard Kingdom borte. Men hans tanker og arbejder er lige aktuelle: Der bygges stadig tunneller efter Thames Tunnels principper, og moderne dobbeltskrogede skibe tager afsæt i SS Great Eastern. Samtidig er den store ingeniørs livsanskuelse, at jernbanens passagerer havde krav på den ypperste service, mere aktuell end nogen sinde og burde være obligatorisk stof i grundkurset for kundebetjening. Om det så er tilfældet, må De selv bedømme.

Et moderne menneske anno 1806.

1857: ISAMBARD KINGDOM BRUNEL VED KÆDERNE, DER STYREDE SS GREAT EASTERN SIDEVÆRTS NED I THEMSEN.

1838 SS GREAT WESTERN FORETAGER SIN JOMFRUREJSE; BLIVER FØRSTE DAMPSKIB OVER ATLANTEN. IKB KOMMER ALVORLIGT TIL SKADE UNDER EN BRAND I MOTORRUMMET.

1841 FØRSTE TOG KØRER HELE VEJEN FRA LONDON TIL BRISTOL.

1843 SS GREAT BRITAIN SØSÆTTES I BRISTOLS HAVNEANLÆG, LIGELEDES PLANLAGT AF IKB. THAMES TUNNEL INDVIES; IKB'S KNAK 1 ÅR GAMLE SØN HENRY BÆRES GENNEM TUNNELEN SOM DEN FØRSTE.

1851-54 CRYSTAL PALACE I LONDON FLYTTES FRA HYDE PARK TIL SYDENHAM; DET OMFATTENDE VANDFORSYNINGSLÆG OPFØRES MED MURVÆRK.

1854 BYGNINGEN AF DAMPSKIBET SS GREAT EASTERN, PÅBEGYNDTES.

1855 IKB KONSTRUERER DET FØRSTE MOBILE FELTHOSPITAL.

1858 SS GREAT EASTERN SØSÆTTES SIDELÆNS EFTER FLERE MISLYKKEDE FØRSØG. MED DÅRLIGT HELBRED REJSER IKB MED FAMILIEN TIL MIDDELHAVET OG EGYPTEN

1859 IKB KOLLAPSER PÅ DÆKKET AF SS GREAT EASTERN OG KAN IKKE DELTAGE I JOMFRUREJSEN. UNDER REJSEN SKER EKSPLOSION I MASKINRUMMET, FEM MISTER LIVET, FLERE KVÆSTES. ISAMBARD KINGDOM BRUNEL DØR.

Med pensel og passer

*Byder arkitekturen på sådan noget som en "flamboyant modernisme"?
Besøg Min2 Bouw-Kunst i hollandske Bergen – og få svaret*

MAARTEN OG JETTY MIN HAR HAFT TEGNESTUEN SIDEN 1985. RETNINGSLINJERNE FOR ARBEJDET KOMMER FRA EN SØGEN EFTER "DEN AKTUELLE, ULTIMATIVE ORDEN PÅ ALT" – POETISK FORSTÅET, UNDERSTREGER DE.

ARCHIPEL ER ET PROJEKT MED FAMILIEHUSE PÅ ØEN FLORIANDE VED AMSTERDAM. MIN2 LEDTE EFTER EN MODERNE MURSTEN MED EN SOLID HÅNDVÆRKSTRADITION. DE VALGTE PETERSEN TEGL D32.

HEERENVEEN ER ET MIN2-RÆKKEHUSE MED AFSÆT I EN NYTOLKNING AF JUGEND-STILEN: RENFÆRDIGT, MEN SPRØDT ORNAMENTERET. PETERSEN TEGL KOLUMBA BRUGES TIL ACCENTUERUNG I DET HVIDE MURVÆRK.

Kunst og arkitektur er nære naboer. Af og til så nære, at de går videre end til den tilfældige snak over hækken. De går i nærkontakt. Og i Bergen, Holland, er de endda smeltet sammen til én identitet. Navnet er Min2 Bouw-Kunst under ledelse af arkitekten Maarten Min og kunstneren Jetty Min. Forklaring udbedes?

- For os er den emotionelle indfaldsvej til kunst og arkitektur den samme. Vores tilgang til arkitektur er den samme, som når en kunstner arbejder – med hjertet.

Alligevel ser mange arkitekter en konflikt, fordi kunsten er individualistisk, mens arkitektur tjener samfundets formål?

- Den modsætning anerkender vi ikke. Vi accepterer, at funktion og due-lighed er nøglebegreber for arkitektur. Men når funktionen indarbejdes, skal fantasien arbejde med som det kreative element, det innovative, kommunikerende. Charles Moore (amerikansk arkitekt, 1925-1993, red) talte om "rummenes orden, maskinernes orden og drømmenes orden". Vi er enige.

Begrebet orden synes centralt i jeres arkitektur, som I selv beskriver som "den aktuelle ultimative orden på alt". Ultimativ er et stærkt udtryk?

- Bemærk venligst, at vi også siger, at den ultimative orden er "aktuel" – dvs. for dette specielle projekt, på denne tid, på dette givne sted. Orden i vore øjne er poetisk og kunstnerisk, en orden med sin egen logik, hvor små detaljer kan få stor betydning. Et eksempel er brugen af Petersen Tegls Kolumba sten i vort projekt Heerenveen rækkehusene. Vi bruger kun nogle få mørke Kolumba sten som accentuering i det ellers lyse murværk, men effekten er monumental (foto). Vi prædiker ikke matematikkens orden – eller moralens. Vi stiler mod en følelsesmæssig orden. I den sammenhæng ser vi funktionen som et element.

Den kunstneriske dimension og en vis dramatisk sans synes at give liv til en blodrig, episk, måske endda romantisk stil – noget anderledes end det stringente nordiske formsprog. Er det målet?

- Vi er meget optaget af, at arkitektur skal kommunikere, skal fortælle

historien, ligesom den skal fortolke og spejle det omgivende landskab. Måske integrerer huset sig så fint, at man ikke bemærker det. Måske ser man kun huset. Eller man ser først huset, når man er tæt på, ellers ikke. Det er sandt, at vi ikke er bange for stærke, ekspressionistiske udsagn. Og vi ser det som en gave, at kunstnerens intuitive pensel samarbejder med arkitektens geometrisk begavede passer. Da vi til Archipel boligprojektet til øen Floriande gav vores 2006-fortolkning af en engelsk cottage stil, parret med Amsterdam Skolen, så er det også sandt, at vi blev kaldt "flamboyante modernister". Og ved I hvad?

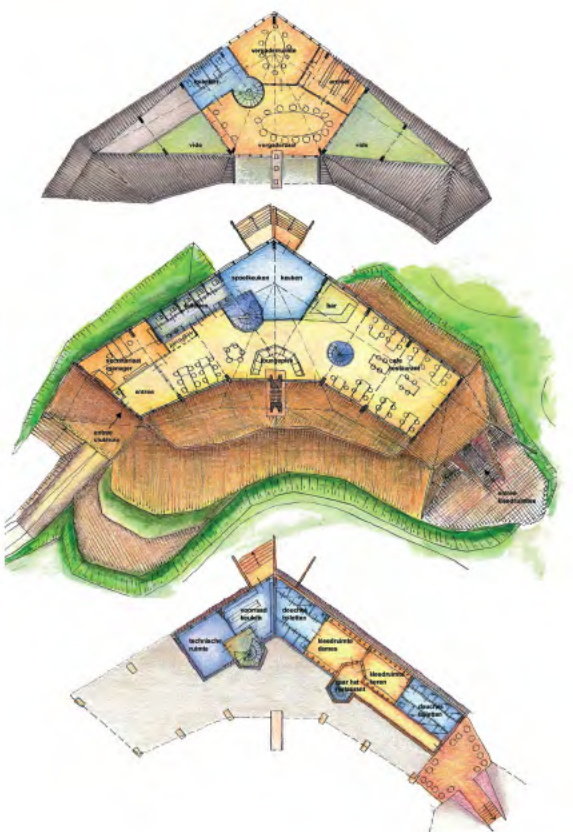
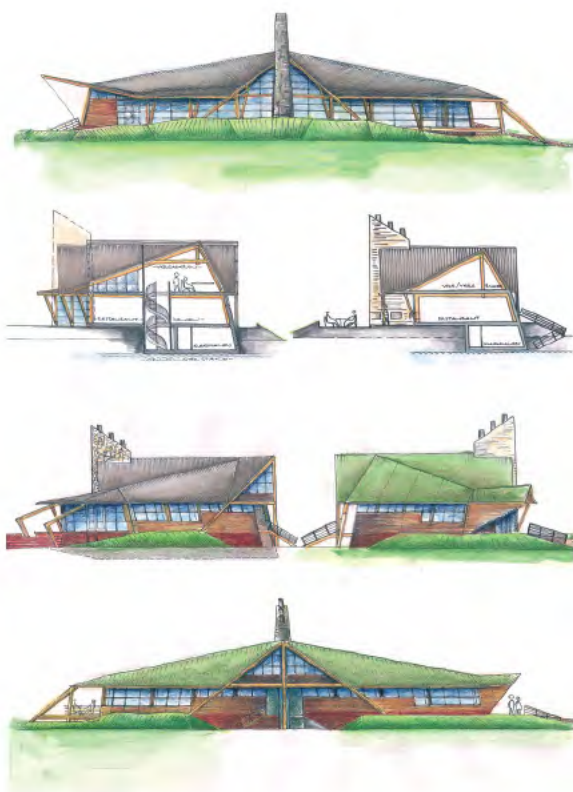
Det er vi stolte af!

Vi tror på respekt for tradition og kultur, mens vi samtidig fornyr metoderne, produkterne, teknologierne. Faktisk meget, ligesom Petersen Tegl arbejder med udviklingen af den danske tegl – og murstenstradition.

Det ser ud som om, I ofte foretrækker organiske materialer – træ, sten, tegl – til jeres arbejde?

Klar til fremtiden

Opskriften på et industrialiseret kvalitetsbyggeri og dermed store værdier for små penge – det er overskriften på Kommandantens Gård

FRA JETTY MINS SKITSEBOG – INDTRYK AF HILVERSUM COUNTRY GOLF CLUB HOUSE. INSPIRATIONEN KOM FRA EN SOMMERFUGL. OPFØRELSEN ER NÆSTEN BRAGT TIL ENDE, OG DER ER INDVIELSE I MAJ.

KVALITET I HARMONI MED EFFEKTIVITET OG OMKOSTNINGS REDUKTION: KOMMANDANTENS GÅRD ER OPFØRT MED PETERSEN Tegl D51, SKÅRET I HALVE PÅ LÆNGDEAKSEN. DE HALVE STEN ER INDSTØBT I BETONELEMENTETS SANDWICHKONSTRUKTION. OPFØRELSESPRISEN UDGØR CA. KR. 8.000,-/M² (+MOMS).

Der var engang for ikke længe siden, hvor der blev sat lighedstegn mellem elementbyggeriets industrialiserede byggeprocesser og hurtigt og billigt med en indplacering på byarkitekturs nederste trin.

- Sådan behøver det ikke være, besluttede et udviklingshold indenfor boligbyggeriet, bestående af KFI Holding som bygherre og tegnestuen Arkitema som projekterende arkitekt. Holdet satte en ny dagsorden for det industrialiserede og præfabrikerede byggeri: Hurtigt og effektivt, konkurrencedygtigt, men også med et uomgængeligt krav til en indholdsrig og givende arkitektur.

Det første resultat af det arbejde kan nu ses i København. Her flytter 160 familier i løbet af foråret ind i Kommandantens Gård, en 6-etagers U-form, der danner en ramme omkring en fin gårdhave med underliggende P-kælder. Byggeriets i alt 17.000 m² er færdiggjort indenfor en 12 måneders byggeperiode; lukket hus med præfabrikerede facadeelementer i en sandwichkonstruktion med facadesten af Petersen Tegl D51 var en realitet efter bare 150 dage.

- Et frugtbart resultat med industrialiseret byggeri handler om at optimere logistikken, mens man på intet tidspunkt taber hensynet til arkitekturen af syne, vurderer den ledende arkitekt på sagen, Kim Risager, Arkitema i Århus. Når man bygger med færdige teglelementer må to af dem eksempelvis aldrig møde hinanden. I stedet møder elementet et træparti, et vindue eller en dekorationskomponent. Sådan undgår man en utilsigtet interferens med murstens modul, forklarer Risager. Samtidig arbejdede Arkitema med minimalistiske konstruktioner efter princippet "kaos i orden": Altaner står som udtrukne skuffer af færdige elementer, alene med eftermontage af glas. Trapper og bademiljøer er ankommet præfabrikeret til byggepladsen og systematisk stabelmonteret i det lukkede hus.

- Imponerende vil man måske sige, håber Kim Risager, men selv mener vi nu, det var på tide, at byggeriet tog et teknologispring fra de muremetoder, vi har anvendt i et halvt årtusind. Vi tror på, at Kommandantens Gård er sprunget.

- Vi arbejder med ethvert materiale, der kan løse opgaven. Men vi tror også på, at materialerne hver især ud over deres funktion har en symbolsk værdi. Opgaven er derfor at vælge det rigtige til det givne projekt. I sagen med boliger til ømiljøet på Floriande er det rigtige facademateriale D32 mursten fra Petersen Tegl. De viser det gamle håndværk samtidig med, at de har en slående moderne friskhed. Nøjagtig det budskab ønsker vi at formidle i vore huse til Archipel-bebyggelsen på Floriande.

Og på den måde fortælle historien?

- Ja. Vi er helt enige i, at evnen til at værdsætte god arkitektur og formgivning – skønhed i det hele taget – bør udvikles i en tidlig alder. Og det er faktisk ret meget nemmere at fange de unges interesse med en levende, følelsesmæssig stærk arkitektur i en dramatisk iscenesættelse. Den største ros, vi kan få, er når et barn – uvilkårligt imponeret af arkitekturen – med stor iver udbryder: - Wauw, det er fedt, mand!

Tegl til folket

Indtil 1960 leverede Overhoved Teglværk mursten og tegl til mange murersjak i Struer. Der var god afsætning i den hastigt voksende købstad. Teglhistorien sluttede, da leret slap op. Men med navnet Tegltorvet på en af byens centrale pladser er sat et mindesmærke, som aldrig har levet bedre op til sit navn endnu. I forbindelse med opførelsen af det nye Folkets Hus – Struers svar på Forum – er den 5000 m² store plads blevet renoveret efter et projekt af Preben Skårup Landskabsarkitekter med arkitekt MAA Anne Vium som idémagler. Mens det nye Folkets Hus med arkitektur af Møller Nielsens Tegnestue i Struer gennemspiller temaer af lethed, lys og transparens, har landskabsprojektet valgt at tage afsæt i det robuste, anvendelige, varme og ekstremt kvalitetsladede. Pladsens hovedbelægning er udført med Petersen Apentex Baggeridge Blue Stock, en hårdt brændt, stærkt struktureret og mættet klinke, rustik og taktil, så den næsten er skulpturel.

- Med historien om teglværket var det oplagt at bruge materialet til belægninger, og netop den klinke var i fin balance med husets facader af glas og lyse skærmtegl, vurderer Anne Vium.

PLADSEN VED FOLKETS HUS ER TIL OPHOLD, DELVIS PARKERING OG TRAFIK. PREBEN SKÅRUP LANDSKABSARKITEKTER STÅR FOR PROJEKTERINGEN MED PETERSEN APENTEX BAGGERIDGE.

JANE SCHUL HAR SIN TEGNESTUE I HJEMMET I HOLTE, HVOR OGSÅ DET FINE VÆKSTHUS ER, TEGNET AF TEGNESTUEN VANDKUNSTEN. GULVENE ER AF GULE TEGLKLINKER: - Tegl ældes i skønhed med dybde og varme og en rustik kvalitet i et detaljeret modul. Andre belægningmaterialer – som betonsten – har deres kvaliteter, bare de ikke forsøger at sig som "look-alike". Aldrig spise margarine, når man kan få smør!

Uden kærlighed kan det godt gøre ondt

Landskabsarkitekt og formand for Det Kgl. Danske Haveselskab, Jane Schul, anbefaler os efteruddannelse for at lære et nyt sprog: Planternes

Hvilken plante hvor – var den mundrette titel på en håndbog fra Politikens Forlag engang i 90'erne. Den blev en bestseller. For første gang gjorde et forstandigt menneske sig den ulejlighed at tegne en umisforståelig grundplan over planterigets skatkammer: Rigdommene her er ikke bare objekter med et bestemt udseende. De er levende. Ikke i nogen sværmerisk, romantisk forstand, men derved, at de – lige som alle os andre – stiller bestemte krav til tilværelsen.

Mennesket var Jane Schul. Den selv samme, som er formand for Det Kgl. Danske Haveselskab, indehaver af tegnestuen Schul & Co. (sammen med sønnen Jonas) og, som – når hun forelæser på Landbohøjskolen – prøver at dreje de studerendes hjernevindinger efter "den schulske skole". Den er i farver. - Tænk i farver og tænk i årstider. Vælg planter efter placering, jordkvalitet og klima. Der er et rigt udvalg af muligheder, der kan give os masser af oplevelser. Så er det jo lidt ærgerligt, hvis vi kun bruger en håndfuld, og det

meste ender i lind og granit – som i den aktuelle tendens, siger Jane Schul, hvis begejstring for den herskende mode blandt fagfæller og bygningsarkitekter kan give ekko i en tændstikæske. Med eksempler på andre europæiske adresser henviser hun til anden prægtig kreativitet i det offentlige rum: Stefan Mattson i Enköping, Piet Oudolf i Holland eller Hans Simons arbejde for Berggarten, Hannovers Herrenhausen slotsparker.

Herhjemme, siger Jane Schul, er situationen en anden. På have – og plantescenen sætter hun spørgsmålstegn ved den nordiske enkelthed, der ellers ofte får os til at istemme lovsang. Den bærer nemlig et ansvar for, at landskab, park og have ofte får en tilværelse i bleg uopmærksomhed, oven i købet retfærdiggjort af arkitekturskolers devise om underkastelse og indordning.

- På mærkværdig vis bærer vi med den ene hånd arkitekturens skandinaviske renhed, i den anden programmer klæringer om naturrigdom, naturgenopretning, diversitet og oplevelsesværdier. Og aldrig, tilsyneladende, skal de to få lov at mødes, konstaterer Jane Schul, som også

byder på en forklaring på fænomenet: Som i så mange andre sammenhænge mener vi danske, at uanset hvad andre måtte mene, så ved vi bedre. Er det dansk, er det i orden. Et andet ord for det er selvtillidsstræklighed. Læg dertil, siger Schul, at plantestudiet er et kolossalt pensum at mestre, så bliver det forståeligt, hvis mange vælger en nemmere vej.

- Men følgerne af en overvættes nøjsomhed og en utidig puritanisme er fattigere byrum, manglende omsorg og omhu og en – nok utilsigtet – støtte til bagsiden af den nordiske nøgternhed, nemlig anonymitet, konformitet og ringe agtelse for havekulturelle værdier, påpeger Jane Schul med et eksempel: De danske herregårdshaver var kulturperler, men har lidt under at være markant nedprioriteret og uden fokus i flere generationer.

Genopdagelser
- Vi skal genopdage landskabsarkitekturens byggesten og sætte fornyet pris på de rige oplevelser, der kan gives os med de rigtige plantevalg til stedet, afstemt efter årsti-

SCHUL & CO. RENOVEREDE I 2003 BILLEDHUGGERHAVEN BAG CHARLOTTENBURG SLOT. PLANEN FOR HAVEN ER UDFØRT PÅ TEGNESTUEN, DER I DAG ARBEJDER PÅ TO ADRESSER, I HOLTE OG PÅ FREDERIKSBERG, HVOR JANE SCHULS SØN, JONAS MARIA SCHUL, ER PARTNER. HAVEN RESPEKTERER DE EKSISTERENDE VÆRDIER PÅ STEDET, MEN ER ROBUST OG NEMT AT VEDLIGEHOLDE MED ET UDSTRAKT GENBRUG AF MATERIALER: EN ARBEJDSHAVE.

G.N. BRANDTS HAVEANLÆG TIL HELLERUP HAVN FRA 1920 ER BLEVET FORNYET EFTER ET PROJEKT AF SCHUL & CO. DET TAGER HENSYN TIL, AT FLERTALLET I DAG HAR ET BETYDELIGT MERE AKTIVT UDELIV ÅRET RUNDT.

dernes klimaforhold og i respektfuld dialog med bygningsarkitektur og belægninger. Men den respekt må så gå begge veje, minder Schul om og er fortsat kritisk overfor byggeprojekternes prioritering af landskabets værdier. Hvis en landskabsarkitekt overhovedet bliver spurgt, sker det i reglen for sent. Og når sparekniven flænser, er det oftest landskabsprojektet, der kvæstes.

- Danske arkitekturskoler behandler aktuelt såvel planter som belægninger som udvortes dekorationer, en garniture til den store hovedret, krymmel på kagen. Reduceret til sætstykker bliver naturens bidrag til ren overflade. Vi skal genopdage forståelsen for materialitet, for plantens eget liv, dens natur, og hvad den kan bidrage i sig selv – med sin æstetik gennem årstiderne. Det samme med belægningerne. De skal ikke reduceres til staffage. Vi skal se dem, føle dem, læse dem, forstå dem. Derfor er vi selvfølgelig også så begejstrede for tegl som belægning, fordi teglet har en historie at fortælle, vurderer Jane Schul.

Den kommer i dialog med omgivelserne, gennem lægningens mønster, men i høj grad tillige direkte fra den enkelte klinkes taktilitet, struktur og farve.

- Vi arbejder naturligvis med alle belægningstyper ud fra de forudsætninger, som den enkelte opgave byder. De har alle deres kvaliteter, bare de vedstår sig deres natur. Det bliver først slemt, hvis betonen prøver at ligne noget andet – fx tegl. Prisforskellene i dag er ikke større, end at vi har råd til den ægte vare. Man skal ikke spise margarine, når man har råd til smør! Og det har vi.

Og så, siger Schul, skal vi huske at bruge den linse, der kan se langt. Det er ikke nok, at formgivning og materialevalg er trendy nu og her – det skal også stå distancen over de næste hundrede år. Lige linjer og lækkert design er der visse ikke noget galt med. Men der findes værider med længere holdbarhed.

Ynde og værdighed for eksempel. Samt kærlighed.

JANE SCHUL – 1943

- 1960-63 UDDANNET SOM KUNSTHÅNDVÆRKER OG VÆVER
- 1989 LANDSKABSARKITEKT, CAND. HORT. FRA LANDBOHØJSKOLEN
- ANSAT I SLOTS – OG EJENDOMSSTYRELSEN, DE KGL. SLOTTE OG HAVER
- 1995 EGEN TEGNESTUE
- 1998 PARTNERSKAB MED BILLEDKUNSTNER OG LANDSKABSARKITEKT JONAS MARIA SCHUL.
- 2000 EKSTERN LEKTOR PÅ LANDBOHØJSKOLEN

SIDEN EN RÆKKE BOGUDGIVELSER, BL.A. PÅ POLITIKENS FORLAG, OVERSÆTTELSER OG FAGLIGE BEARBEJDELSE FOR BL.A. GYLDENDAL. MEDARBEJDER PÅ DEN STORE DANSKE ENCYKLOPÆDI, 2001. FORMAND FOR DET KGL. DANSKE HAVESELSKAB 2001.

Tag plads på horisonten

Statens Kunstfond og Holmsland kommune har taget initiativ til etableringen af et værested i kystnaturen, et tilgængelighedsprojekt, så alle får adgang til stranden. Vi er ved foden af klitterne i Hvide Sande. Opgaven løses af en projektgruppe bestående af Schønherr Landskab, professor Carsten Juel Christiansen og billedkunstner Marianne Hesselbjerg: En teglstensbelægning af røde tegl, en skulptur i terrænet, danner en sadelformet rampe fra eksisterende P-plads over klitten og ned på stranden. Om den etableres en siddekant af insitu støbt beton. Teglstene- ne, Baggeridge Red Multi Rudgwick Square-Edged Barn, er valgt med afsæt i områdets klitgårde med deres unikke murstensfacader, robuste og enkle. De egenskaber er livsnerver i det nye projekt, oplyser Schønherr Landskab. Pladsen definerer et rum for ren væren, et sted, hvor blikket kan hvile og roen sænke sig. Ved klittens fod er horisonten billedligt trukket ind med en 28 m lang, 46 cm høj bronzeskulptur, en plads for alle. Her er første parket til skuet, når solen synker i havet: Tag plads på et stykke af horisonten.

FREDERIKSGÅRDEN PÅ FREDERIKSBERG ER BESKYTTEDE BOLIGER OMKRING ET STORT ÅBENT HAVEANLÆG. SCHUL & CO'S NYANLÆG ER ET FRØDIG OG BLOMSTRENDE, GRØNT ÅNDEHUL MED ET MINIMALT PLEJEBOHØV. BELÆGNINGERNE ER BAGGERIDGE BLUE HERRING I FORENING MED BÅND AF BETONSTEN: - EN BELÆGNING MED EN ANDERLEDES KARAKTER, SMUK AT SE PÅ, FUNKTIONEL I ANVENDELSE, LØDIG I VÆRDI. OG SÅ ER DEN ER FARBAR MED BÅDE KØRESTOL OG ROLLATOR OG SKRIDSIKKER OM VINTEREN.

SCHUL & CO. ER AKTUELT I FÆRD MED AT RENOVERE TIVOLIS BERØMTE PARTERREHAVE, TEGNET I 1943 AF ET AF LANDSKABSARKITEKTERNES IKONER, G.N. BRANDT. HAVENS KLINKEBELÆGNING FORNYES, MEN ER SÅ OGSÅ KLAR TIL MINDST 60.

EN TERRÆNSKULPTUR AF RØDE TEGL DANNER RAMPE TIL STRANDEN. BELÆGNINGEN UDFØRES MED RUSTIK RUDGWICK MILEBRÆNDT PAVER FRA PETERSEN APENTEX.

Drama for de små

Lone van Deurs, landskabsarkitekt, er optaget af den spænding, der opstår, når mennesket møder naturen. Det sker i Sundby Asyl

SUNDBY ASYL I KØBENHAVN: LEGEPLADSEN ER NETOP RENOVERET EFTER ET PROJEKT AF LONE VAN DEURS ARKITEKTER.

Menneskets møde med naturen kan være oplægget til et spændende drama. Det gælder i den store skala, såvel som på den lille målestok. Netop den erfaring er central i landskabsarkitekten Lone van Deurs' verden og er ofte en potent faktor i arbejdet på hendes tegnestue.

Planlægningen af en lille have med legeplads til børneinstitutionen Sundby Asyl i Frankrigsgade i København er ingen undtagelse: Her bruges røde hulklinker fra Petersen Apentex ikke alene som en ramme om naturens egen grønning, men også som et filter for den, gjort af den hårdt-brændte tegl. I klinkernes frodige sprosseruder vil græsset snart trænges og kløveren stå i kø, mens Sundby Asyls unger og ansatte tumler sig på dem. For her opnås det bedste fra begge verdener: Klinkens hårdhed mildnes for legen, naturens vilde vækster tæmmes.

Ideen hentede Tegnestuen Lone van Deurs i Berlin, hvor legepladser allerede findes med den tysk producerede Penter klinke, herhjemme repræsenteret af Petersen Apentex.

- Ikke en stor opgave, men en vigtig, fordi den udfordrer vores opfindsomhed og skærper vores opmærksomhed omkring teglværkernes produktudvikling. Til dette formål og i dette frugtbare miljø for små mennesker er netop hulklinken fra Petersen Apentex helt på rigtige plads, kommenterer Lone van Deurs.

Badet i skønhed

Opvisning med Petersen Apentex klinker i keredansk kyst liebhaveri

Her har været ferieboen på Egmont Fondens koloni. Og farverige typer med hang til flasken. Nu færdes nye kreative sjæle bag de skønne vægge på en af de smukkeste ejendomme ved Sjællands nordkyst.

Huset på små 400 m², direkte til Kattegat, kan snart skrive 100 års historie og var senest kendt som rammen om entertaineren Jacob Haugaards private hjem og samtidige institution for alkoholikere. I 2005 blev ejendommen solgt til de nuværende ejere, der også anvender de skønne arealer til både erhverv og private formål.

Grunden er på hele 2230 m², opfindsomt sektioneret til varierende funktioner, herunder forplads og flere terrasser. I samarbejde med Petersen Apentex har den innovative bygherre i kombination med natursten og granit anvendt en vifte af klinkebelægninger som Petersen PM modulklinken i to dimensioner, 375x375 og 375x185 mm, og den engelske Baggeridge i to versioner, den sort/grå Blue Herring og den lyse Wheaton Cream.

- På en ejendom med så helt unikke kvaliteter er vi forpligtet til kun at gøre det det rigtige og det bedste. Vi har brugt mange kræfter på planlægning og research, inden vi fandt frem til duoen med granit, garneret med klinker fra Petersen Apentex, hedder det i en vurdering fra bygherren.

Når renoveringen afsluttes, er der investeret i alt kr. 11 mio. på ejendommen.

UDFØRELSEN AF ANLÆGGET ER BRAGT TIL ENDE I LØBET AF SOMMEREN 2006. PETERSEN BRINGER EN FYLDIG REPORTAGE I SIN EFTERÅRSUDGAVE.

I tantens billede

En ny trappe med tegl af arkitekten Alexander Damsbo i fortroligt selskab med den gamle tante

Hos en familie i Charlottenlund er der ni nye trin hjem. Så mange er der på den unge arkitekt Alexander Damsbos trappe op til den høje stue i en funkende villa fra før funkis blev født. Byggeåret er 1926.

Som den gamle tante ligger det karakterfulde hus der, omgivet af den i forhold til gadeniveau forhøjede forhave og selv dermed i statelig afstand af gadens mere gemene hob. Dog, her tager trappen sit udspring for midtvejs med en lille repos at gøre sin opvarthning til det ophøjede haveanlæg.

Damsbo har valgt at lade farvespektret på "den lille nye" reflektere ejendommens prægtigt brogede murværk. Som tantens nære slægtning gentager trappens trin i deres afslutninger murværkets gule, røde, okker nuancer. Det sker med et program af vandstrøgne, håndsorterede Petersen Tegl med D32, D38 og D48 som de ordførende. Formatet er den traditionelle klinkes, bredden er 108 mm.

De står som en indramning af centerpartiets bredt skridende, elegante og 12 mm forhøjede nitrins trappeløb, udført af Petersen PM modul belægningsklinker, 250x120x52 mm. Farven er antrasit med hilsen til tantens gråsorte krone, en prempel af træ. 27 stk. går der på et trin, skulder ved skulder står de der, knejsende på højkanter, præcist adskilt af den fede fuge.

Under regimentets parade ses et statement af trinnets støbte beton. Budskabet er utvetydigt, at dette er en teglbelægning, nedlagt i den helstøbte trappes beton. Den tale genkendes fra moderne tiders skalmure af den mere ærlige slags. Ikke at tanten har meget til overs for dem. Hun er nemlig fuldmuret.

Men Damsbos trappe? Det er vist sjældent gjort bedre.

PETERSEN Tegl i USÆDVANLIGE FORMATIONER, HERUNDER FLADEN FREM, DEN, DER ELLERS OFTEST DRUKNER I MØRTLEN. CENTERSEKTIONENS ANTRASIT PETERSEN PM KLINGER ER 12 MM HØJERE END TRINNET AFSLUTNING I HÅNDSORTEREDE KLINGER.

Sjælen i Maribo

Hvert bysamfund har sin stemning, sin musikalitet, sin sjæl. I Maribo er musikken komponeret med århundredgamle temaer, solide rødder i den lollandske muld. Her høres ikke symfonier for fuldt orkester, men kammermusik. Det repertoire gav Maribo kommune fuldt respekt, da man i efteråret besluttede at forny de gamle teglbelægninger i den historiske Klostergade, et hovedstrøg med rute direkte til byens fine domkirke. Mange kræfter blev brugt for at finde en klink med tilsvarende egenskaber som den oprindelige, og valget faldt på Petersen Apentex med Baggeridge klinkerne Blue Diamond, tilsat den lysere Bornholmer i mønster: – Så tæt på de oprindelige gamle belægninger, man overhovedet kan komme, lyder vurderingen. Renoveringen af Klostergades belægninger fortsætter i foråret. Hele projektet er bragt til ende i løbet af maj.

KLOSTERGADE ER 173 M LANG. FORTOVET I BEGGE SIDER AF GADEN RENOVERES MED PETERSEN APENTEX BAGGERIDGE KLINGER.

Frisk pust fra Norge

En delegation på 10 arkitekter fra Norge besøgte i februar Petersen Tegl Egemsund. - Interessant på første hånd at få et indtryk af det danske teglværk, som vi hører så meget om, lød vurderingen fra nordmændene, som fx havde kendskab til Akershus Festningen i Oslo og Ullevål Sykehus, begge aktuelle projekter med murværk af Petersen Tegl. Arkitekterne kom fra syv forskellige tegnestuer. Fra venstre forrest: Tore Schjetlien, Narud-Stokke-Wiig, Harald Gauksstad, Arcasa, Kristin Margrethe Ellefsen og Sveinung Skjelstad, Link Arkitekter, Erlend Torkildsen, Narud-Stokke-Wiig, Åse Helene Mørk, BFS Arkitekter og Markus Brendmo. Bageste række: Jon Inge Poppe, Studio Hamar, Simen Bøe fra Petersen Tegl agenten, Muredirekte, Marek Grudziński, Arcasa, Stig Øve Trosset, Muredirekte, og Kjell Haug, Anderssen + Fremming.

Bautec Berlin 2006

Det blev fire travle dage på Bautec Berlin 2006. På stand 222 var det Petersen Tegl Egemsund, der fortalte om de aktuelle nyheder. Teglværkets to tyske konsulenter Reinhard Baarsch og Hartmuth Reimann glædede sig over den store interesse for karakterfuldt murværk til såvel private hjem som til erhvervsbyggeriet. Bautec 2006 lukkede 25. februar.

Kejseren af Metropolis

APB Arkitekter i Hamburg tænkte i både storby og havn, da de slog stregerne til Behrendt Wohnungsbaus 66 boliger på Kaiserkai

ØVERST: METROPOL DOCK PÅ KAISERKAI, EN DEL AF DALMANNSKAI I HAFEN CITY. ARKITEKTUREN ER AF APB ARCHITEKTER MED MURVÆRK AF TRE TYPER PETERSEN Tegl.

NEDERST: FACADEOPSTALTER FRA APB ARCHITEKTER VISER MURVÆRK MED VILDFORBAND OG PRÆFABRIKEREDE VINDUESØJLER: PETERSEN Tegl D99, D72 OG D38.

- Vi er ved vandet, men centralt i byen. En millionby, men også havnens maritime miljø, skal spejles. 66 familier bliver naboer til historisk murstens arkitektur med ikonstatus: Speicherstadt og havnens pakhuse. I det karakterfulde kvarter kaldes der på kraftfulde udtryk. Sådan hedder det i uddrag af programerklæringen fra tegnestuen APB Arkitekten i Hamburg. Med Moritz Schneider som sagsarkitekt projekteres i alt tre bolighuse med et samlet bruttoetageareal på 5490 m2: Metropol Dock med en forgyldt beliggenhed på Kaiserkai, en del af Dalmannskaj kvarteret i Hamburgs berømte nye bydel, Hafen City. Med ekstrem bevidsthed om placeringen formulerer APB Architekten Metropol Dock husene som tre vertikale, murede monolitter, 7-8 etager høje, flot gennemlyste og

med fint modulerede facader i respekt for såvel den enkelte mursten som for ensemblet. De tre bolighuse skaber også en ny plads med kig til naboen Sandtorkai, til Speicherstadt og til hele den nye bydel. To husnumre væk på kajens spids bygges Hamburgs prominente koncerthus Elbphilharmonien, og sammen med det bliver Metropol Dock et af tyngdepunkterne i det nye Hafen City. Bygherren er er Behrendt Wohnungsbau og sammen med APB Architekten er der, passende til den monumentale opgave, udvist den største omhu med form, disponering og materialevalg. Murværket projekteres med Petersen Tegl D99, D72 og D38 i et randomforband, et ærligt signal om den særlige "murstenshud", siger Moritz Schneider.

- 1. MUSIKEREN MARKUS STOCKHAUSEN BLÆSTE TROMPETVARIATIONER I DE NYE RAMMER OM DE OVER 2000-ÅRIGE KOLUMBA-RUINER, DER I ZUMTHORS 2006-ARKITEKTUR NU BEVARES FOR EFTERTIDEN.
- 2. JOACHIM KARDINAL MEISNER AFVISTE PROBLEMER OG KALDTE DEM UDFORDRINGER.
- 3. OGSÅ ET HØJDEPUNKT: PROMINENTE GÆSTER AUTOGRAFERER KOLUMBA-GRILLEN MED PUNKTSVEJSNING PÅ STÅL. HER KÖLNS DOMPROVST, DR. FELDHOFF, I ALTERNATIVT ORNAT, MENS HAN GRAVERER SIT NAVNETRÆK.

Kolumba i humøret

Rejsegilde på museet for kirkekunst i Köln, Kolumba.

Det blev en dag med mange smil:

De muntre, de vemodige og de, der var fulde af håb

16. marts 2006 havde St. Kolumba det store smil på. Fra sin katolske himmel kunne skytshelgenen glæde sig over at se det museum, der bærer hans navn som ramme om en festlig sammenkomst og glædeligt samvær for 200 gæster: Kölns kommende museum for mere end 2000 års kirkekultur er under tag.

Til rejsegildet bød kirkens overhoved i Köln, Hans Eminence Joachim Kardinal Meisner velkommen til ikke mindst dagens anden stjernegæst, det nye museums arkitekt, Peter Zumthor: Kolumba som et nyt åndeligt kraftcenter i Köln, talte Kardinal Meisner om og så frem til den endelige færdiggørelse af Peter Zumthors "mikro-kosmos". Det sammenlignede kardinalen med et gammelt træ, et naturens under, der med sin organisme spejler århundreder, slår bro over årtusinder. For Peter Zumthors Kolumba omfatter ikke alene museets 16 prægtigt afvekslende udstillings-sale i størrelser fra 50-230 m². Projektet er også en endelig heling af sårene fra den sidste verdenskrig, hvor Kölns Kolumba kirke med sine op til 2400-årige bygværker blev lagt i ruiner. Zumthors projekt overdækker, beskytter og indrammer de tilbageblevne historiske vidnesbyrd. Det sker med videreførelsen af murværk i en arkitektur, der fylder os med ærefrygt.

- Sådan et arbejde udfører man med den største ydmyghed, sagde Zumthor, hvis museumsprojekt i 1999 vandt blandt 167 andre tegnestuer, der bød ind på den udskrevne konkurrence: Et kosmos i sig selv, en ramme, der opfordrer til selv at gå på opdagelse i det ukendte. Huset vil stå færdigt midt i Kölns gamle bydel i foråret 2007.

Byggeriets og trafikens minister i Nordrhein-Westfalen, Oliver Wittke, og Kölns bygge – og teknikborgmester Josef Müller talte begge om respekt og ærefrygt for et bygning, der i sin natur har en næsten ubegribelig storhed og en symbolik, der giver al grund til nyt håb for ikke bare Kolumba, men for hele regionen. Det gør den ved at være både overraskende, blid og poetisk, men også af ubetvivlelig blivende værdi: Den er "zumthorisch", hed det i Joachim Kardinal Meisners formulering.

- Sådan et hus kan kun blive til virkelighed, fordi alle parter leverer deres ypperste, ikke kun jeg, sagde Peter Zumthor i sit indlæg og takkede alle byggeriets mange parter, herunder "vor danske murstensproducent sammen med hvem, vi med stor glæde har samarbejdet om udviklingen af den helt specielle Kolumba-sten."

På sådan en dag ses tilbage med vemod og frem med spænding. Begge dele skete med store smil, som det sømmer sig i en bygning, der "om end en indfatning om det alvorlige, dog inspirerer til klarhed og munterhed!"

Det blev en festdag i Köln.

1. KOLUMBA-MUSEETS DAGLIGE LEDER, DR. JOACHIM M. PLOTZEK (TH), ER EN AF DE MEST ENGAGEREDE I DEN DAGLIGE BYGGEPROCES. DER VAR MEGET AT TALE OM MED ARKITEKTEN PETER ZUMTHOR.

2. KARDINAL MEISNER I SAMTALE MED CHRISTIAN A. PETERSEN, PETERSEN TEGL EGERNSUND, SELV EN AF DAGENS "ARKITEKTER", NEMLIG BAG DET POPULÆRE INDSLAG MED GRISETEG TIL ALLE, HELSTEGT PÅ GRILL.

3V. DR. STEFAN KRAUS ER OGSÅ EN DEL AF DEN DAGLIGE LEDELSE PÅ MUSEET OG HAVDE STOR ÆRE AF DET REJSEGILDE, DER ENDNU ENGANG BEVISTE, AT HELE KÖLN SLUTTER OP OM DET OMFATTENDE MUSEUMSBYGGERI.

3H. KOLUMBA-REJSEGILDETS TILJUBLEDE INDSLAG FRA PETERSEN TEGL EGERNSUND: HELSTEGTE DANSKE SVIN PÅ 100 KG. TILBEREDT I GRILLOVNE AF EGEN PRODUKTION, UDSKÅRET OG SERVERET AF NØGLEMEDARBEJDERE FRA TEGLVÆRKET.

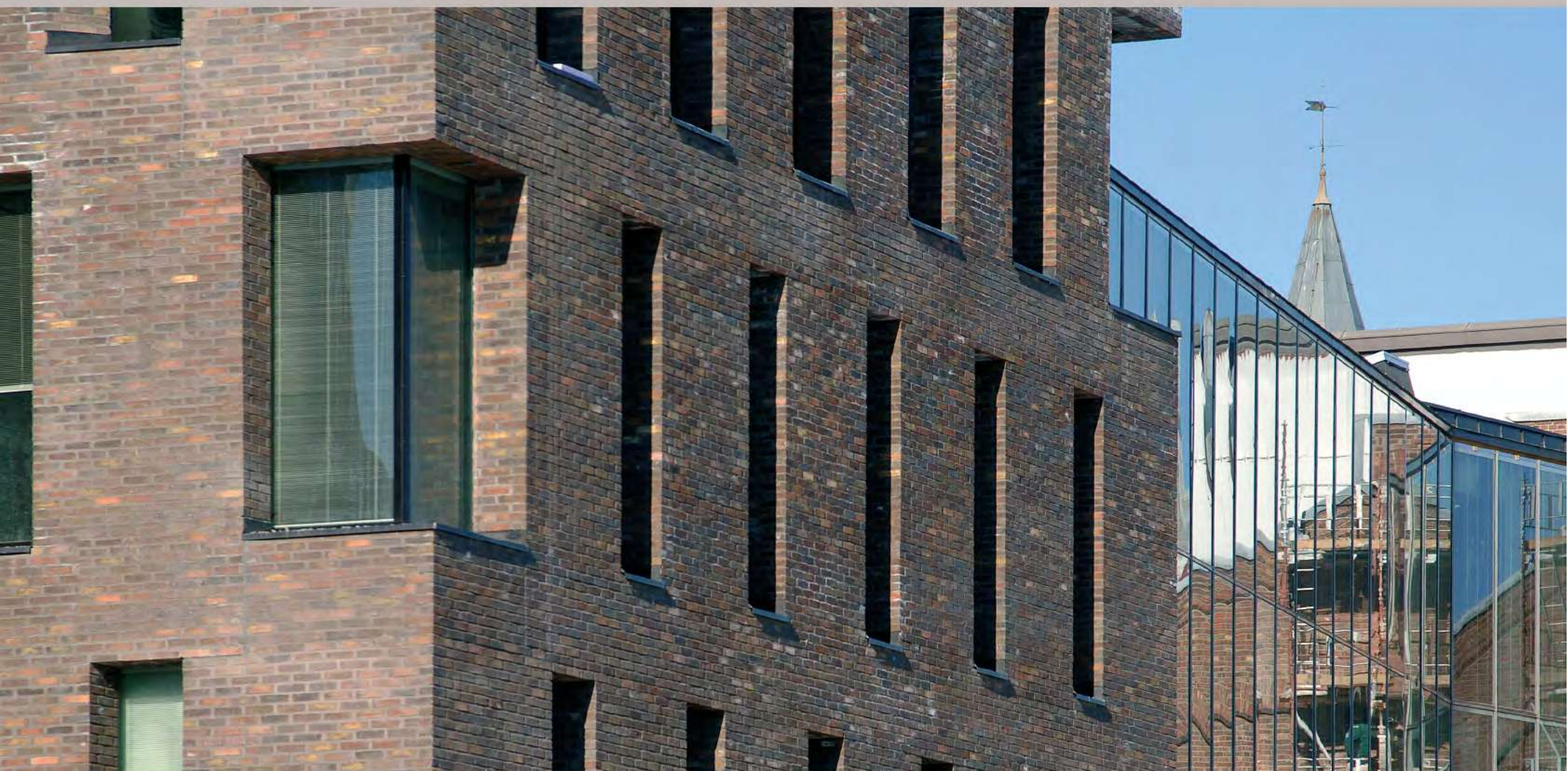
4. FÆLLES GLÆDE OVER ET HUS, DER VIL INDSKRIVE SIG I ARKITEKTURHISTORIEN: ARKITEKTEN PETER ZUMTHOR OG BYGGEPLADSLEDER FOR TOTALENTREPRENØREN HEITKAMP, JOSEF MATYSSEK

5. BYGGE - OG TRAFIKMINISTER I NORDRHEIN-WESTFALEN OLIVER WITTKKE OG JOSEF MÜLLER, BYGGE- OG TEKNIKBORGMEISTER I KÖLN, SES HER SAMMEN MED KARDINAL MEISNER OG KÖLNS DOMPROVST, DR. FELDHOFF (YDERST TV). I BAGGRUNDEN SES MARTIN STRUCK, ERZDIÖZESANBAUMEISTER.

INDTRYK FRA NYBYGGERIET: ARKITEKTURENS VIRKEMIDLER SENDER KLARE SIGNALER OM FÆSTNINGENS SOLIDE MURVÆRK. MURVÆRKET ER OPFØRT MED PETERSEN Tegl D48 AF NORSKE MURAS AS, ET DATTERSELSKAB AF VEIDEKKE AS.

Ekkoet fra Kristiania

Den seneste murer forlod Akershus Festning i Oslo i 1891. Men nu svinger de murskeerne igen, denne gang med Petersen Tegl D48

En af Oslos bygningshistoriske kulturperler, Akershus Festning, udvides. Det sker for at give plads for en nyorganisering af den norske forsvarsledelse.

Fæstningen med Akershus Slot er vidnesbyrd fra hovedstadens historie gennem 700 år og en rolle som administrationscenter, forsvarskommando og kongeslot. De 7000 m², der nu restaureres og udvides med andre 11.000, helt nye m² er fra det seneste kapitel med byggeaktivitet på Akershus Festning, 1860-1890, en af de gyldne perioder i Kristiania – det senere Oslo (1925).

Arbejdet gennemføres efter et projekt fra 2002 af JVA Jarmund/Vignæs Arkitekter med direktør og partner på tegnestuen, Einar Jarmund, som ansvarshavende.

Byggestarten fandt sted i 2004, og Forsvarsledelsen flytter ind i 2006.

De historiske bygværkers historiske temaer gennemspilles oftest med et stærkt og rustikt murværk, der bærer sporene af en udvikling fra 1300-tallet. Det var naturligt at fortsætte med samme materialitet, vurderer Einar Jarmund. Nybyggeriet – i tidens bærende betonkonstruktioner – skulle beklædes med tegl i harmoni med og respekt for omgivelserne.

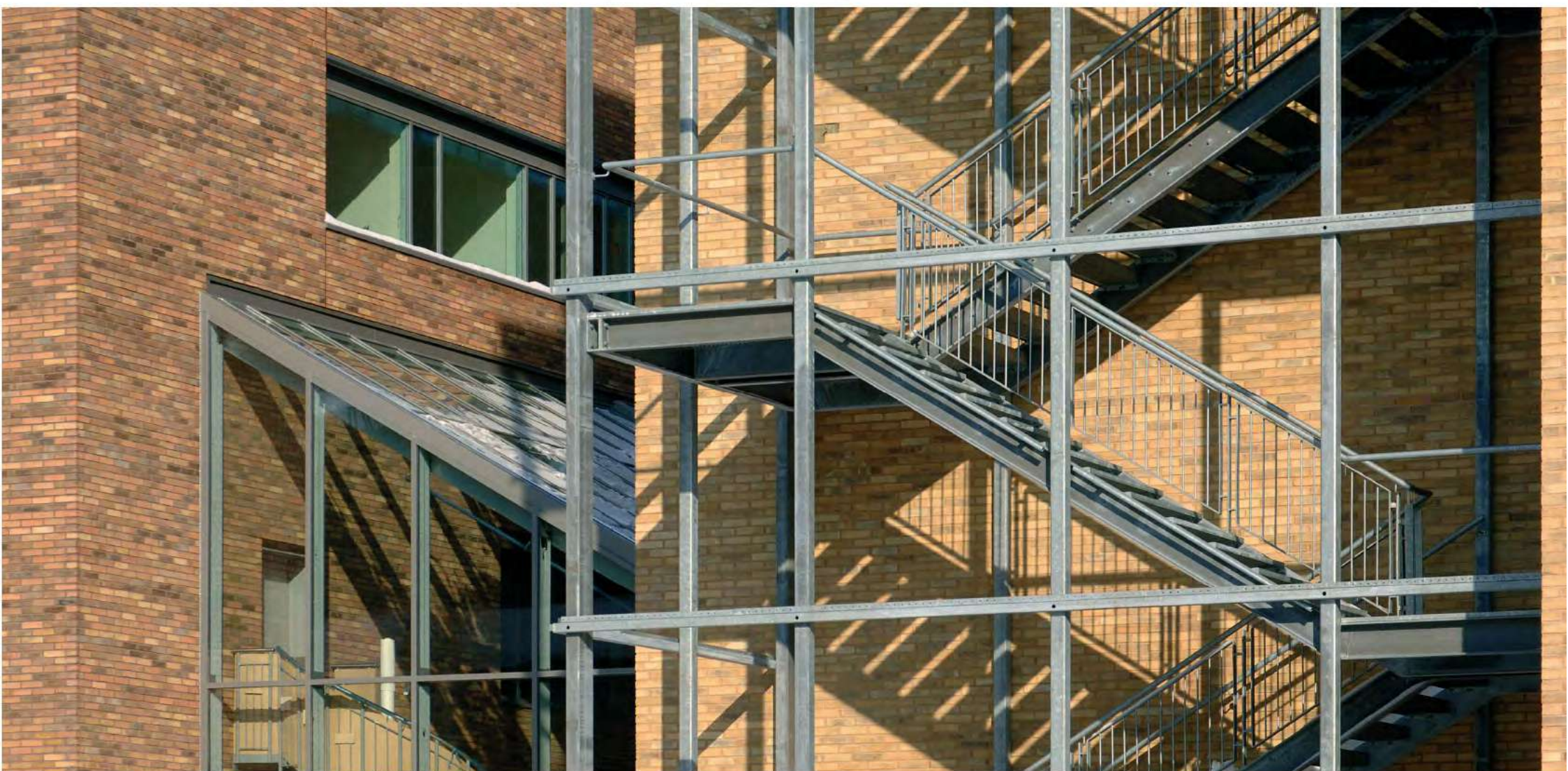
- Til det første store byggeri i 115 år indenfor fæstningens mure valgte vi Petersen Tegl D48 med en mørk fuge, nøje udvalgt sammen med Norges Rigsantikvar, oplyser Einar Jarmund: Den opfylder kravene til et ædelt samspil og en respektfuld harmoni med omgivelserne, og vi ved, at den patinerer med værdighed.

Med tynd streg

Bricks er navnet på et ejendoms- og udviklingsselskab, der skal bringe bygningskulturen videre: Skarp modernisme med sjæl og humor. Bag Bricks står navne som Philip Foss, Martin Busk og Jans Westergaard med økonomi- og ejendomsrelaterede rødder. Mange projekter er færdige, flere undervejs. Blandt dem er Birkevang i Værløse, rækkehuse efter et projekt af Arkitema, opført af Omega A/S. Facadernes murværk er udført med Petersen Tegl D71: - De står superskarpt og nu med den nye hvide mursten også vedligeholdelsesfrit. Det rigtige alternativ til puds og filts, vurderer Philip Foss, Bricks.

DE INTENSE PETERSEN Tegl D32 (TH) OG D38 I TÆT DIALOG
MED INDSPARK AF KØLIGERE MATERIALER SOM STÅL OG GLAS.
PROJEKT AF ARKITEKTENE ASTRUP-HELLERN OG ORIGO AS.

Fuget modernisme

*Ullevål Sykehus i Oslo udvider med 19.000 nye m².
Det sker i en arkitektur, der både respekterer historie og fremtid*

Nordens største hospital hedder snart Ullevål Sykehus og ligger i Oslo. Den ære tilfalder institutionen, når et nyt 19.000 m² kræftbehandlings center samt nye isolat-afdelinger åbner i løbet af året. Den imponerende udvidelse sker efter et samarbejdsprojekt fra Arkitekterne Astrup og Hellern AS i Oslo og Origo Arkitekt-gruppe as, Bergen.

Origos hovedprojekt er en traktat mellem historiens kompakte byggevolumener, fortrinsvis udført af tegl, og nyere tiders bygningskulturelle tilføjelser med lettere facader. Overenskomsten er skrevet med to solidt murede længehuse i 4-5 etager, forbundet med en gade, facadelukket med glas. Dens transparens føres ind i murværket med tværgående vinduesbånd, ligesom et dynamisk tredje materiale som kontrast indføres med balkoner og flugttrapper bag partier af træ.

- Med æstetik, tekniske specifikationer og pris som udgangspunkt blev Petersen Tegl Egersund valgt som leverandør af de ordførende mursten, oplyser sagsarkitekt Arnt Mandrup, Origo i Bergen. Petersen Tegl D32 og D38 har efter vores mening den korresponderende taktilitet, struktur og farve i dialogen med de eksisterende bygværker: Den gule D32 er anvendt på facaderne mod hovedgaden, mens D38 – Gammel Dansk – er forbeholdt murværkets ansigt mod den omgivende natur, oplyser Mandrup.

Trykfuger, 5-10 mm indtrukket bag murstenen, danner løberforbandt med 1/4 og 1/2 stens spring: Her er taktfuld variation, men også balancerede flader i det kendte, det trygge farvespil.

Med historien ved hånden går vi ud i fremtiden.

SALGSKONSULENTER**DANMARK**

Egon Hansen
T: 40 17 74 83

DANMARK**VEST**

Torben Schmidt
torben@petersen-tegl.dk
T: 20 28 43 55

DANMARK**ØST**

Christian Teitur Harris
cth@petersen-tegl.dk
T: 24 63 92 35

KONSULENTER**BELÆGNINGSPØRGSMAÅL**

Tina Kjær Loichtl
tkl@apentex.dk
T: 30 63 49 12

Annemarie Harris
aha@apentex.dk
T: 24 63 91 62

KONSULENT**TEGLBJÆLKER**

Steen Spang Hansen
ssh@petersen-tegl.dk
T: 21 42 79 62

HOLLAND

Steengoed Lucassen
Marketing 30-A
NL- 6921 RE Duiven
T: +31 26 3120952
F: +31 26 3121580

NORGE

MurDirekte as
Grefsenveien 73
Pb. 154 Grefsen, N - 0409 Oslo
T: + 47 23 39 20 10
F: + 47 23 39 20 13

SVERIGE

Kakel & Tegel AB
Box 232
SE - 201 22 Malmö
T: + 46 40 611 11 46
F: + 46 40 611 11 28

MP Material
Strandrågsvägen 9
SE - 434 94 Vallda-Sandö
T: + 46 31 99 45 90
F: + 46 31 99 45 40

TYSKLAND

Reinhard Baasch
Am Sportplatz 13
D - 24797 Breiholz
T: +49 170 48 18 870
F: +49 43 32 . 99 20 13

Hartmut Reimann
An der Föhre 11
D - 18273 Güstrow
T: +49 170 55 65 792
F: +49 38 43 . 33 34 57

Stephan Baasch
Am Sportplatz 26
D - 24797 Breiholz
T: +49 170 27 05 530
F: +49 43 32 . 99 61 24

KOMMENTAR

Lyt til byen!

For 30 år siden kunne man foruroliges over udsigten til at se et så markant håndværk som brolæggerfaget forsvinde fra Danmarksbilledet. Den brolagte gades tid var forbi! Gadernes og pladsernes millioner af færdselsfarlige sten blev taget op eller dækket med asfalt.

Brolæggerfaget var på vej til at blive et museums fag, hvis sidste, endnu funktionsduelige udovere kunne ses i Den Gamle By om søndagen i godt vejr.

Som vi alle ved, gik det ikke sådan. Ser vi bare på København, så er der ikke i mange år blevet anlagt mange pladser i byen uden væg-til-væg-brosten. Forbløffende store arealer dækkes af tusinder af tons granit, smukt lagt, undertiden endda også slebet, så man ikke snubler over stenenes kanter, men i stedet går på halen, når der er vådt.

Granitpladsernes store øde flader fungerer fortræffeligt som præsenterbakker for bygningerne uden om, for de udfordrer ikke arkitekturen, men lægger sig fladt på maven i anonym underdanighed. I heldige tilfælde er scatterne og rollerne glade for pladserne, men ellers? Bruge dem til noget kan vi jo ikke. Og ude på dem føler vi føler os mere udstillet end beskyttet.

I København er Søren Kierkegaards Plads ved Diamanten, Thorvaldsens Plads og Jarmers Plads eksempler på arkitektur, der – uanset hvad den ellers er – er menneskefortrængende, fordi den ikke inviterer til ophold på pladserne.

BERTEL THORVALDSENS PLADS – ARKITEKTONISK VELLYKKET, MEN UDEN HENSYN TIL BRUGERNES BEHOV. 4389

I købstæderne ude i landet er situationen ikke bedre. Også der breder granitten sig, altid den kinesiske og altid den samme og, som en borgmester sagde: "Når det gælder bornerne, der kranser pladserne, torvene og gaderne, så kan det betale sig at bestille rigeligt, for der er betydelig kvantumsrabat."

Alt tyder på at han har ret!

Min mening med denne granithistorie er ikke at sige noget dårligt om granit generelt – hverken kinesisk eller anden slags. Pointen er, at livet i en by – som alle andre steder – bliver fattigere af mangel på diversitet. Det er fuldstændig ligegyldigt, om der ingen granit er eller om der kun er granit. Begge dele er lige uinteressante.

Granithistorien fortæller os også, at løsninger uden sammenhæng mellem stedets, funktionens og brugernes forudsætninger, bliver mekaniske og opleves som golde.

Som Thorvaldsens Plads i København nu fremsstår, er den på mange måder klarere og mere éntydig end før. Og det er ikke noget dårligt arkitektursyn, der ligger bag sammenbindingen af de to prægtige bygningsanlæg, Christiansborgs Ridebane og Thorvaldsens Museum. Helhedsindtrykket er også pænt fra den modsatte side af kanalen, for den gode arkitektur fremhæves og bliver mere monumental. Men det afgørende er, at det alene er arkitektursynet, der har udformet den store granitflade.

Hensynet til menneskene, til brugerne, er fraværende.

Vi har i Danmark den mærkelige situation, at vi enten producerer arkitektur som en ligegyldig meter-vare, eller skaber monumenter uden sammenhæng med omgivelserne. Sjældent husker vi, at vi, der færdes i byerne, vil inspireres til pauser på steder, hvor der er rart at være og, hvorfra vi kan glæde os over husene og det, der er omkring dem.

Der findes hundredårige lydoptagelser med gadehandlernes lovsang for deres varer i Københavns bykvarterer. To ting er værd at mærke sig: Hver vare udråbes i sin egen toneart. Og når akustikken ændres i den næste gade, så "stemmes" prangerens varebesyngelse i en ny tone, nu i overensstemmelse med de ændrede forudsætninger.

I omgangen med byens huse og rummene imellem dem har vi brug for samme lydhørhed over for stedet og dets forudsætninger. Og vi bør i rummenes avertering anvende de materialer der svarer hertil.

Kun på den måde kan vi skabe kvalificerede og differentierede løsninger på byens – og menneskenes – behov.

AF JØRGEN NORDQVIST
TIDL. DIREKTØR FOR
BYGNINGSKULTUR DANMARK
OG BEVARINGSCHIEF PÅ
NATIONALMUSEET

JA TAK

Send mig venligst

- ☐ Katalogmateriale vedr. Petersen Tegl
☐ Materiale vedr. Apentex produkter
☐ Magasinerne PETERSEN 8-14
☐ Opret mig venligst som abonnent på magasinet PETERSEN

Jeg vil gerne reservere plads til et besøg på Petersen's Teglværksted

- ☐ Jeg kan bedst afse tid i perioden _____
☐ Ring mig venligst op herom

- ☐ Jeg ønsker konsulentbesøg

Firmanavn _____
Att. person _____
Adresse _____
Postnr. _____ By _____
Telefon _____ Fax _____

Send kuponen eller fax den til **7444 0434**

Sendes ufranket
Modtageren
betaler portoen

Petersen Tegl A/S
Nybølnervej 14
+++0413+++
DK-6310 Broager

Udgiver

Petersen Tegl Egemsund A/S
T: +45 74 44 12 36
F: +45 74 44 04 34
E: info@petersen-tegl.dk
www.petersen-tegl.dk

Redaktion

Arkitekt MAA
Annette Petersen

Totalproduktion

Sabroe Media ApS
T: +45 35 26 16 11
E: info@sabroemedia.dk
www.sabroemedia.dk

Grafisk design

ZangenbergDesign

Tryk

Clausen Offset A/S

Oplag distribueret

Danmark og Norge	10.651
Tyskland, indstik i DAB	31.900
Tysk oplag i øvrigt	4.100
Holland, på engelsk	2.500
Storbritannien	4.000
Intern distribution	3.349
Totaloplag	56.500

Distribution

Post Danmark A/S
Posten Norge AS
Deutsches Architektenblatt

Foto

Stig Nørhald
Jakob Steentoft
Peter Jørgensen
Leon Hermans
Claus Thorsted
National Portrait Gallery
Timme Hovind
Messe Berlin
Bricks
Science Museum

Kjeld Thomsen
Tom Jersø
Kirill Ovchinnikov
Søren Petersen
Jürgen Naber
Brunel Foundation
Lars Gant
Nils Petter Dale
Institution of Civil Engineers
Chris Morris